

2004 sausio 28
Nr. 2

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Popiežius

Popiežius Jonas Paulius II
Žinia XII Pasaulinės ligonių dienos proga 2

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl
Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto (2004 01 16) 4

Sausio 13-osios minėjimas Vilniuje 4

Lietuvos seminarijų vadovų susitikimas Marijampolėje 5

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas 7

Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centro vykdyto projekto apžvalga 7

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas 8

Vilkaviškio dekanato parapijų jaunimo dienos 9

Homilijos

ĮSPĖJIMAS SOTIESIEMS
6 eilinis sekmadienis (C) 11

PRIEŠŲ MEILĖ
7 eilinis sekmadienis (C) 12

Ganytojų žodis

Kardinolo A. J. Bačnio pamokslas
Vilniaus arkikatedroje bazilikoje Sausio 13-osios proga 13

Bažnyčios dokumentai

Dievo kulto ir sakramentų kongregacija
LIAUDIŠKOJO PAMALDUMO IR LITURGIJOS VADOVAS
(Ištraukos) 15

Bažnyčia pasaulyje

Ir neigaliesiems reikia meilės 22

Neteikti teroristams moralinio pripažinimo 22

Katalikų ir liuteronų santykiai pagerėjo 23

Papilio 5
LT-3000 Kaunas
Lietuva
Telefonai
323853
322776
Telefaksas
323853
el. paštas lkbic@lcn.lt
<http://www.lcn.lt/bzinios>

Popiežius Jonas Paulius II

Žinia XII Pasaulinės ligonių dienos proga

Lurdas, Prancūzija, 2004 m. vasario 11 d.

Mano garbingajam Broliui
kardinolui Javierui Lozano Barragánui,
Popiežiškosios ligonių pastoracijos tarybos prezidentui

1. Pasaulinė ligonių diena, įvykis, kiekvienais metais rengiamas vis kitame žemyne, šįkart itin reikšmingas. Ji bus švenčiama Prancūzijoje, Lurde, vietovėje, kurioje 1858 m. vasario 11 d. pasirodė Švenčiausioji Mergelė ir kuri nuo tada tapo gausių piligriminių kelionių tikslu. Šioje kalnuotoje vietovėje Švenčiausioji Mergelė panorė parodyti savo motinišką meilę pirmiausia kenčiantiems ir sergantiems žmonėms. Nuo tada čia juntamas jos nuolatinis rūpestis.

Ši šventovė pasirinkta todėl, kad 2004 metais sukanka 150 metų nuo Marijos nekaltojo prasidėjimo dogmos paskelbimo. 1854 m. gruodžio 8 d. garbingojo atminimo mano pirmtakas, palaimintasis Pijus IX bule *Ineffabilis Deus* paskelbė, jog „mokymas, kad Švenčiausioji Mergelė Marija visagaliai Dievo ypatinga malone bei privilegija, atsižvelgiant į Jėzaus Kristaus, žmonijos Išganytojo, nuopelnus, buvo apsaugota nuo bet kokio gimtosios nuodėmės nešvarumo pirmuoju savo prasidėjimo momentu, yra Dievo apreikštas mokymas“ (DS 2803). Lurde, kalbėdama vietiniu dialektu, Marija pasakė: „*Que soy era Immaculada Councepciou*“ [Aš esu Nekaltasis Prasidėjimas].

2. Šiais žodžiais Švenčiausioji Mergelė galbūt taip pat norėjo išreikšti ryši, siejantį ją su sveikumu ir gyvenimu. Mirtis įėjo į pasaulį per pirmąją nuodėmę, tačiau Dievas dėl Jėzaus Kristaus nuopelnų apsaugojo Mariją nuo bet kokio nuodėmės nešvarumo, ir mums atiteko išganymas ir gyvenimas (plg. *Rom 5, 12–21*).

Nekaltojo prasidėjimo dogma įvesdina mus į pačią Kūrimo ir Atpirkimo slėpinio gelmę (plg. *Ef 1, 4–12; 3, 9–11*). Dievas panorė dovanoti žmogiškajam kūriniumi apščiui gyvenimo (plg. *Jn 10, 10*), tačiau tikėdamasis laisvo bei meilės kupino atsiliepimo į savo iniciatyvą. Atmetęs šią dovaną į nuodėmę nuvedusiu neklusnumu, žmogus tragiškai pertraukė gyvybinį dialogą su savo Kūrėju. Į Dievo, gyvenimo pilnatvės šaltinio, „taip“ žmogus, akinaamas puikybės sklidino bei mirtį nešančio pasitenkinimo savimi, atsakė „ne“.

Į šį užsivėrimą Dievui smarkiai buvo įpainiota visa žmonija. Tikrai Marija iš Nazareto, numatant Kristaus nuopelnus, buvo pradėta be gimtosios nuodėmės ir visiškai atvira dieviškajam planui, kad dangiškasis Tėvas galėtų per ją įgyvendinti tai, ką buvo sumanęs dėl žmonių.

Nekaltasis Prasidėjimas pranašavo Dievo „taip“ ir to „taip“, kuri visiškai pasiaukodama Marija ištars angelui atnešus dangiškąją žinią (plg. *Lk 1, 38*), dermę. Dievo Žodžio įsikūnijimo jos iščiose veikiant Šventajai Dvasiai dėka (plg. *Lk 1, 35*) jos „taip“, ištartas žmonijos vardu, iš naujo atvėrė pasauliui Rojaus vartus. Taip buvo atkurtas ir Kristuje įtvirtintas pradinis kūrinių planas, ir šiame plane Mergelė Motina irgi atrado savo vietą.

3. Štai istorijos kertinis akmuo: su Marijos nekaltuoju prasidėjimu prasideda didysis Atpirkimo darbas, kuri užbaigia brangus Kristaus kraujas. Kristuje kiekvienas asmuo kviečiamas pilnatviškai save realizuoti ligi tobulo šventumo (plg. *Kol 1, 28*).

Tad Nekaltasis Prasidėjimas yra aušra, žadanti spindinčią Kristaus, savo mirtimi bei prisikėlimu atkursiančio visišką Dievo ir žmogaus santykio dermę, dieną. Jėzus yra mirtį nugalinčio gyvenimo versmė, tuo tarpu Marija – rūpestinga motina, kuri atsiliepia į savo vaikų lūkesčius gaudama jiems sielos ir kūno sveikatos. Tokia yra Lurdo šventovės nuolatinė žinia maldininkams ir piligrimams. Tokia yra Massabielle grotoje vykstančių fizinių bei dvasinių pagijimų prasmė.

Nuo pasirodymo Bernadette' ai Soubirous dienos Marija šioje vietoje „gydė“ kančias ir negalias, gražindama daugybei savo vaikų kūno sveikatą. Tačiau ištabiliausius stebuklus ji padarė tikinčiųjų širdyse, atverdama jas susitikimui su savo sūnumi Jėzumi – tai tikrasis atsakas į giliausius žmogaus širdies lūkesčius. Šventoji Dvasia, pridengusi Mariją savo šešėliu Žodžio įsikūnijimo momentu, perkeičia nesuskaičiuojamų ligonių, besikreipiančių į Mariją, širdis. Net ir nesulaukę kūno sveikatos dovanos, jie gali gauti daug svarbesnę dovaną – širdies

atsivertimą, ramybės ir vidinio džiaugsmo šaltinį. Ši dovana perkeičia jų egzistenciją, paversdama juos Kristaus kryžiaus, kuris yra vilties ženklas net didžiausių bei sunkiausių išbandymų metu, apaštalais.

4. Apaštališkajame laiške *Salvifici doloris* pabrėžiau, kad kančia yra žmogaus istorinės egzistencijos dalis, kad žmogui privalu išmokti ją priimti bei nugalėti (plg. 2). Tačiau to neįmanoma padaryti be Kristaus kryžiaus.

Atpirkėjo mirtis ir prisikėlimas žmogaus kančiai suteikia giliausią prasmę ir išganomąją vertę. Visa žmonijos bėdų ir kančių našta įkūnyta Dievo, kuris, prisiimdamas mūsų žmogiškąją prigimtį, taip nusižemino, kad dėl mūsų pavertė save nuodėme (plg. 2 Kor 5, 21), slėpinyje. Ant Golgotos kalno jis užsikrovė visas žmonių kaltes ir, jausdamasis visiškai apleistas, sušuko savo Tėvui: „Kodėl mane apleidai?“ (Mt 27, 46).

Iš Kryžiaus paradokso išplaukia atsakymas į mūsų nerimastingiausių klausimus. *Kristus kenčia už mus*: jis prisiima visų žmonių kančią ir ją atperka. *Kristus kenčia su mumis*, suteikdamas mums galimybę dalytis su juo savo kančiomis. Žmogaus kančia, sujungta su Kristaus kančia, tampa išganymo priemone. Štai kodėl tikintysis kartu su šventuoju Pauliumi gali sakyti: „*Dabar aš džiaugiuosi savo kentėjimais už jus ir savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia*“ (Kol 1, 24). Kančia, priimama su tikėjimu, tampa vartais į atperkamąją Viešpaties kančią. Tai kančia, neatimanti nei ramybės, nei laimės, nes yra apšviesta skaisčios prisikėlimo šviesos.

5. Kryžiaus papėdėje tyliai kenčia Marija, kuri ypatingu būdu dalyvauja savo Sūnaus kančiose ir, padaryta žmonijos Motina, yra pasirengusi užtarti kiekvieną dėl jo išganymo (plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Salvifici doloris* [1984 02 11], 25).

Šį nepakartojamą Švenčiausiosios Mergelės dalyvavimą išganomojoje Kristaus misijoje nesunku suprasti Lurde. Nekaltojo prasidėjimo stebuklas primena tikintiesiems pamatinę tiesą: pasiekti išganymą galima klusniai dalyvaujant Tėvo, panorusio atpirti pasaulį per savo vienatinio Sūnaus mirtį bei prisikėlimą, plane. Per krikštą tikintysis į šį išganomąjį planą įtraukiamas ir išlaisvinamas iš gimtosios nuodėmės. Liga ir mirtis mūsų žemiškoje egzistencijoje išlieka, tačiau netenka savo neigiamos prasmės. Tikėjimo šviesoje kūno mirtis, nugalėta Kristaus mirties (plg. Rom 6, 4), tampa būtinu perėjimu į nemirtingo gyvenimo pilnatvę.

6. Mūsų laikais mokslas toli pažengė pažindamas gyvybę – pagrindinę Dievo dovaną, kurią turime sergėti. Gyvybę privalu svetingai sutikti, gerbti ir ginti nuo jos prasidėjimo iki natūralios pabaigos. Kartu būtina teikti apsaugą šeimai, nes ji yra visos gimstančios gyvybės lopšys.

Mūsų dienomis dažnai kalbama apie „genų inžineriją“, turint galvoje mokslo šiandien teikiamas ypatingas kišimosi į pačias gyvybės ištakas galimybes. Visa autentiška pažanga šioje srityje skatintina tol, kol paisoma asmens teisių bei orumo nuo jo prasidėjimo momento. Niekas negali prisiskirti teisės nevaržomai griauti žmogiškosios būtybės gyvybę ar ją manipuliuoti. Asmenims, besidarbuojantiems sveikatos apsaugos pastoracijoje, tenka ypatinga pareiga žadinti šios jautrumo reikalaujančios srities darbuotojų pasiryžimą visados tarnauti gyvybei.

Pasaulinės ligonių dienos proga trokštu padėkoti visiems dirbantiems sveikatos apsaugos pastoracijoje, pirmiausia vyskupams, atsakingiems už tai įvairiose vyskupų konferencijose, kapelionams, parapijų klebonams ir kitiems į šią sritį įsitraukusiems kunigams, pašvęstojo gyvenimo kongregacijoms ir ordinams, savanoriams ir visiems, kurie nenuilsdami nuosekliai liudija Viešpaties mirtį ir prisikėlimą kančios, skausmo ir mirties akivaizdoje.

Norėčiau padėkoti visiems sveikatos apsaugos darbuotojams, gydytojams ir slaugos personalui, tyrinėtojams, ypač tiems, kurie pasiaukodami kuria naujus vaistus, ir tiems, kurie atsakingi už mažiau pasiturintiems prieinamų medikamentų gamybą.

Visus juos patikiu Švenčiausiajai Mergelei, kuri šioje Lurdo šventovėje pagerbiama Nekaltojo prasidėjimo kultu. Tegu ji padeda visiems krikščionims liudyti, kad vienintelis autentiškas atsakymas į skausmą, kančią ir mirtį yra Kristus, dėl mūsų miręs ir prisikėlęs mūsų Viešpats.

Kupinas tokių jausmų, nuoširdžiai teikiu Jums, garbingasis Broli, ir visiems Ligonų dienos dalyviams ypatingą apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2003 m. gruodžio 1 d.
Jonas Paulius II

Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis dėl Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto (2004 01 16)

Lietuvos Vyskupų Konferencija yra sunerimusi dėl Vyriausybės teikiamo Seimui Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto, kuris nebuvo visuomenėje pakankamai svarstytas, todėl jame išliko neaptarti patys opiausi moraliniai, etiniai ir teisiniai klausimai. Mus stebina tai, kad nenorima atsižvelgti į naujausią požiūrį pasaulio valstybių, kuriose seniai galioja dirbtinio apvaisinimo įstatymai. Gruodžio mėn. 13 d. Vilniuje vykusioje Tarpautinėje konferencijoje „Medicininiai, teisiniai ir etiniai dirbtinio apvaisinimo mėgintuvėlyje aspektai“ užsienio ekspertai atskleidė šią atsinaujinimo tendenciją ir labai kritiškai įvertino Lietuvos Respublikos Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą, kuris jau dabar, jų nuomone, yra mokslškai ir morališkai pasenęs.

Sektinu pavyzdžiu turėtų būti Italijoje 2003 m. gruodžio 11 d. priimtas naujas Dirbtinio apvaisinimo įstatymas, kuriame atsisakyta lytinių ląstelių donorystės, atliekamų embrionų kūrimo ir jų užšaldymo. Ir Lietuvoje 2003 m. gruodžio mėn. atlikta TNS Gallup visuomenės nuomonės tyrimo apklausa parodė, kad tik 28 proc. apklaustųjų pritartų atliekamų embrionų sukūrimui bei jų užšaldymui. Tik 19,6 proc. respondentų pritartų lytinių ląstelių donorų anonimiškumui.

Embrionų kamieninių ląstelių terapija suinteresuoti asmenys, pasitelkdami žiniasklaidą, akivaizdžiai manipuliuoja neva efektyviu ligonių gydymu embrionų kamieninėmis ląstelėmis. Embrionų kamieninių ląstelių paėmimas yra susijęs su embriono nužudymu, todėl daugelyje pasaulio valstybių tokie tyrimai yra draudžiami. Žiniasklaidoje pasirodė pranešimų apie norą kurti Lietuvos ir užsienio valstybių bendras įmones embrionų kamieninėms ląstelėms gauti, o tai leidžia daryti prielaidas, kad tam tikslui bus naudojami dirbtinio apvaisinimo klinikose sukurti embrionai, nes pagal Lietuvoje galiojančius įstatymus embrionų kūrimas turint eksperimentinius tikslus yra draudžiamas.

Esame dėkingi jums, Seimo nariai, kad praėjusiais metais Vyriausybei pateikus kitą šio įstatymo variantą, vadovaudamiesi išmintimi, nusprendėte nesvarstyti jo skubos tvarka, o paskui ir visiškai atmetėte kaip nepatenkinamą. Tikimės, kad ir šį kartą neskubėsite žmogaus gyvybės ir orumo sąskaita ir į svarstymą komitetuose įtrauksite įvairioms pozicijoms atstovaujančius specialistus.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Sausio 13-osios minėjimas Vilniuje

Minint trylikąsias Sausio 13-osios įvykių metines, sausio 13 d. pavakare Vilniaus arkikatedroje buvo aukojamos šv. Mišios už sausio 13-osios aukas, jų artimuosius ir tėvynę. Iškilmingai šv. Mišių liturgijai vadovavo kardinolas A. J. Bačkis, koncelebravo vysk. J. Tunaitis ir kun. R. Doveika. Šv. Mišiose dalyvavo premjeras Algirdas Brazauskas, Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, parlamento narys Vytautas Landsbergis, krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius, kiti aukšti pareigūnai.

Per pamokslą kardinolas A. J. Bačkis pabrėžė, kad tų metų įvykiai atskleidė paprastą tiesą: kritinę valandą net ir labai savimi pasitikintis žmogus suvokia, jog žemėje jis nesąs visagalis, ir tokiu momentu jis arba netenka

Pranciškonų kapitula

Sausio 11–17 d. Kretingos Apreiškimo vienuolyne vyko Šv. Kazimiero viceprovincijos pranciškonų kapitula. Pagal pranciškoniškąją teisę provincijos kapitulai vadovauja generalinio ministro atstovas. Šįsyk generaliniam ministrui atstovavo Tirolio pranciškonas br. Willibaldas Hopfgartneris. Prieš tai jis aplankė visus mažesnius brolius lietuvius, gyvenančius tiek Lietuvoje, tiek Šiaurės Amerikoje. Kapitulos devizas buvo „Mažesniųjų brolių identitetas naujoje Europoje“.

Kapitulos nariai supažindino su savo veiklos rezultatais. Diskutuota pranciškoniškosios tapatybės ir brolių gyvenimo prioritetų temomis. Kapitulos pirmininkas br. Willibaldas perskaitė referatą: „Malda – pranciškoniškojo gyvenimo centras“.

Sausio 14 d. trejiems metams slaptu balsavimu provincijolu išrinktas br. Benediktas Jurčys. Po perrinkto provincijolo inauguracijos viceprovincijolu išrinktas br. Astijus Kungys. Taip pat išrinkti keturi jauni definitoriai (tarėjai): br. Linas Vodopjanovas, br. Evaldas Darulis, br. Andrius Dobrolvolskas ir br. Juozapas Marija Žukauskas. Vietinių bendruomenių vyresnieji, ugdytojai, klebonai, vikarai, ekonomai ir kitų tarnysčių broliai bus skiriami sausio 28–31 d. vyksiančiame kapitulos kongrese Kretingoje. Kapitulos darbą vainikavo Eucharistijos auka, kuriai vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ.

-kk-

Padėkos vakaras

Sausio 9 dieną Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis pakvietė į savo namus Vilniaus miesto katalikiškų socialinių iniciatyvų rėmėjus Kalėdų švenčių užsklandai – gailėstingumo darbams paminėti. Toks renginys, kuriame padėkota įvairių valstybinių ir savivaldos institucijų, Lietuvos ir užsienio fondų, privačių verslo įmonių atstovams, organizuotas pirmą kartą.

Susirinkusiam gausiam svečių būriui kardinolas dėkodamas sakė, jog svarbi bet kuri parama – pinigai, medžiagos bei prekės ar tiesiog galimybė vaikams ir jaunuoliams įgyti darbo praktikos kavinėje ir lankyti kompiu-

terių kursas. Jis taip pat akcentavo, kaip svarbu padėti visiems reikalingiems pagalbos: vaikams, jaunimui, šeimoms, seneliams ar neįgaliesiems, benamiams, kaliniams.

Svečių laukė vaišės ir asmeniškai kardinolo pasirašytos knygos. Ši kardinolo A. J. Bačkio iniciatyva turėtų tapti tradiciniu Trijų Karalių – dovanų laikotarpio – renginiu.

-kžv-

Maldos už krikščionių vienybę Klaipėdoje

Sausio 18 d. vakare Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje laikėsi Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Ganytojas šv. Mišių aukoje meldė krikščionių vienybės. Šv. Mišių pradžioje vyskupas priminė, jog Klaipėda tam labai tinkamas miestas, nes jame sutardami taikingai gyvena daug įvairius tikėjimus išpažįstančių žmonių. Per pamokslą ganytojas priminė, kad krikščionių vienybės puoselėtojas buvo ir vyskupas kankinys Vincentas Borisevičius, kuris nuo pirmųjų savo kunigystės dienų iki pat kankinio mirties degė meile kitataučiams, kitatikiams. Po šv. Mišių vyskupas vadovavo maldoms už krikščionių vienybę. Ganytojas ragino visą savaitę melsti taikos pasauliui ir vienybės krikščionims, kurie pašaukti nešti Kristaus šviesą.

Sausio 21 d. Klaipėdos universiteto Ekumeninėje kopylčioje maldos už krikščionių vienybę savaitės proga surengtos ekumeninės pamaldos. Šių metų maldos už krikščionių vienybę savaitei buvo parinkta ištrauka iš evangelijos pagal Joną 14, 23–31: „Aš palieku jums ramybę“. Renginį organizavo Klaipėdos universiteto Katechetikos ir Evangeliškosios teologijos katedros. Ekumeninėms pamaldoms vadovavo Telšių vyskupas doc. dr. Jonas Boruta SJ. Liuteronų Bažnyčiai atstovavo kun. Mindaugas Sabutis (Vilnius), reformatams – tragiškų Medininkų įvykių dalyvis ir liudininkas kun. Tomas Šernas (Vilnius), anglikonams – šios bažnyčios kapeilonas Lietuvoje kun. Rey Ball (Klaipėda). Ekumeninėse pamaldose taip pat dalyvavo Universiteto rektorius prof. Vladas Žulkus, senato pirmininkas prof. Stasys Vaitekūnas, fakultetų dekanai ir gausus būrys studentų. Po renginio Evangeliškosios teologijos katedroje vyko agapė.

-kss-

vilties, arba atsigręžia į Dievą. Tai liudija ano meto įvykiai, kai po 50 ateizmo metų žmonių minia vieningai kalbėjo rožinį. Kardinolas ragino pažvelgti į savo sąžinę ir vienytis bendra malda, prašant Dievo Motinos atsivertimo malonės sau ir visai tautai. „Imkime į rankas tikėjimo ginklą – rožinį, kalbėkime jį savo šeimose, bendruomenėse, bažnyčiose. Dar nėra girdėta, kad Dievas apleistų tą, kuris ištikimai Jį myli ir visiškai Juo pasitiki“, – sakė kardinolas savo pamokslą baigdamas malda „Dieve, padėk mūsų tautai susitaikyti, kad visa būtų atnaujinta Kristuje“ (visą pamokslo tekstą žr. šio numerio skyrelyje „Ganytojų žodis“, p. 13).

Bendruomeninėje maldoje skambėjo žuvusiųjų vardai, melstasi už sužeistuosius, už valstybės vadovus. Po Mišių tradiciškai sugiedotas Lietuvos himnas ir giesmė „Marija, Marija“.

Sausio 13-osios aukos pagerbtos ir Antakalnio kapinėse. Išvakarėse buvo uždegti laužai Nepriklausomybės aikštėje. Vyko tradicinis koncertas *In Memoriam* Šv. Jonų bažnyčioje.

-sm-

Lietuvos seminarijų vadovų susitikimas Marijampolėje

Sausio 7–9 d. Palaimintojo Jurgio Matulaičio kunigų seminarijoje Marijampolėje vyko kasmetinis Lietuvos seminarijų ir parengiamųjų kursų vadovų susitikimas, kuriame dalyvavo dvidešimt kunigų. Kaip įprasta, dienotvarkėje buvo skirta laiko bendrai maldai, pasidalijimui patirtimi, diskusijoms, taip pat išklausti dviejų prelegentų pranešimai. Šį kartą seminarijų vadovams kalbėjo Tarptautinio šeimos ir vedybų studijų instituto profesorius, gydytojas psichoterapeutas Gintautas Vaitoška ir Vilniaus pedagoginio universiteto profesorius Juozas Vytautas Uzdila.

Gintautas Vaitoška nagrinėjo temą „Dvasinis vadovavimas ir psichoterapija: panašumai, skirtumai ir bendradarbiavimo galimybės“. Anot prelegento, dvasinis vadovavimas, kuris rūpinasi žmogaus asmeninio santykio su Dievu puoselėjimu, turi tam tikrų sąlyčio taškų su psichoterapija, siekiančia, kad asmuo išsivadotų iš paralyžiuojančio nerimo ir liūdesio, turėtų „socialinį jausmą“ (Alfredas Adleris), gebėtų „mylėti ir dirbti“ (Sigmundas Freudas), gyventi dėl kitų. Panašiai kaip ir psichoterapija, dvasinis vadovavimas taip pat suteikia galimybę išsikalbėti, o tai svarbu vis labiau ir sparčiau kintančiame gyvenime. Karlas Jungas, anot prelegento, tvirtina, kad jis iki 1950 m. katalikų klientų neturėjo: galbūt jiems psichoterapinius pokalbius netiesiogiai atstojo išpažintis. Dvasinis vadovavimas nesiekia ramybės ir atsipalaidavimo kaip tikslo savaime. Jis nenuvertina aukštų moralinių reikalavimų, nes šie tik sustiprina žmogų. Tą pabrėžia ir Viktoras Franklis, pateikdamas palyginimą apie arką, kurią suvirtina ant jos uždėtas svoris.

G. Vaitoška sakė, kad specialios psichoterapinės pagalbos dvasiniam vadovavimui prireikia tada, kai išryškėja ilgalaikės, stiprios, gilią šaknis turinčios emocinės problemos. Pašnekesiui skiriant bent vieną valandą per savaitę, siekiama pažinti vaikystėje susiformavusias ir sąmonėje likusias kliūtis, kurios dabar trukdo gyventi. Jau pats sąmoningas šių problemų suvokimas bent iš dalies nuo jų išlaisvina.

G. Vaitoška trumpai pristatė keletą pagrindinių psichoterapijos kryptų. Pasak Sigmundo Freudo pradėtos psichoanalizės, pagrindine psichikos varomąja jėga yra libido – seksualinis troškimas, tačiau šis troškimas suprantamas paviršutiniškai ir taip suabsoliutinamas, kad be seksualinio

gyvenimo lamingas gyvenimas apskritai neišsivaizduojamas. Kiek plačiau į žmogaus vystymąsi, pasak prelegento, žvelgia psichodinaminė psichoterapija, nagrinėjanti vaiko charakterio formavimąsi ne tik iš seksualinio taško. Vertingą pašnekėsio metodą sukūrė humanistinė psichoterapijos mokykla, tačiau ir jos silpna vieta yra tvirtinimas, kad objektyvi tiesa neegzistuoja: teisinga gyventi taip, kaip konkrečiam žmogui atrodo tinkama. Vis dėlto nuostata, kai iš pagarbos paciento įsitikinimams pasaulėžiūrinio požiūriu nieko nemokoma, yra tik tariamai neutrali. Tokiu būdu dažnai liudijama labai aiški pasaulėžiūrinė pozicija – moralinis reliatyvizmas. Dėl šios priežasties itin svarbu pasirinkti tinkamą psichoterapeutą, nes labai daug priklauso nuo jo pasaulėžiūros. Geras specialistas, kuris kartu yra ir gilus krikščionis, gali veiksmingai padėti, pasinaudodamas konkrečios psichoterapinės mokyklos privalumais. Priešingu atveju įnešama nemažai sumaištis. G. Vaitoška kaip etiškas įvardijo Alfredo Adlerio ir Viktoro Franklio pradėtas psichoterapijos mokyklas.

Diskusijoms po G. Vaitoškos paskaitos prireikė papildomo laiko. Jų metu kalbėta ir apie homoseksualumą. Profesorius minėjo 1992 m. JAV įsikūrusią Nacionalinę homoseksualumo tyrimo ir terapijos asociaciją (*NARTH – National Association for Research and Therapy of Homosexuality*). Ši organizacija neretai veiksmingai pagelbsti norintiems pasikeisti homoseksualios orientacijos asmenims. Asociacija taip pat siekia, kad būtų atnaujinta nevienašališka diskusija homoseksualumo tema.

Juozas Vytautas Uzdila seminarijų vadovams kalbėjo apie jaunuomenės apskritai žmogiškąjį ir intelektualinį prusinimą. Pasak profesoriaus, paskutiniu metu jaunimas vėl ėmė labiau vertinti studijas, tačiau dėl įvairių socialinių veiksnių susilpnėjo jo intelektualinės galimybės. Taip pat svarstyta, kokią įtaką ateities mokyklai Lietuvoje gali padaryti dabartinė demografinė problema. Tyrimai rodo, kad visuomenė funkcionuoja sunkiai, kai joje yra per 14 proc. pensinio amžiaus žmonių. Lietuvoje tokio amžiaus žmonės šiuo metu sudaro apie 20 proc. krašto gyventojų.

J. V. Uzdila aptarė veiksmingo darbo su studentais auditorijoje būdus. Akademinis darbas paprastai būna sėkmingesnis, kai paskaitos žadina studentų susidomėjimą, jie skatinami ne tik pasyviai priimti žinias, bet ir turėti galimybę dalytis mintimis, savarankiškai pritaikyti išmoktus metodus. Paskaitose turėtų būti remiamasi ir asmeninio tyrinėjimo vaisiais, kad dėstomas kursas įgytų tam tikro individualumo. Taip pat svarbu palaikyti artimesnį ryšį su studentais: domėtis jų daroma pažanga, paskaitų kokybės vertinimu. Studijoms kenkia tiek arogantiškas santykis su auklėtiniais, tiek ir nereiklumas.

Profesorius pabrėžė, kad asmenybę ugdo ne tik žinojimas. Svarbu yra padėti jaunam žmogui pasirinkti tinkamas vertybes. Kalbėtojas skatino pamąstyti apie tai, ko reikia būsimo dvasininko kompetencijai, kokie gebėjimai jam yra būtini, o kokie – tik pagalbina. Taip pat pabrėžta būtinybė žadinti auklėtinių kūrybingumą, aktyvumą, puoselėti jų jausmus, brandinti juos laisvei, neatskiriama susijusia su atsakomybe ir ištikimybe priimtiems išpareigojimams.

Paskutinįją susitikimo dieną seminarijų darbuotojai diskutavo atskirose rektorių, dvasios tėvų ir kitų ugdytojų grupelėse.

-apn-

Pašventintos naujos patalpos

Sausio 8 d. Panevėžio vyskupijoje džiaugtasi dvejomis įkurtuvėmis. Panevėžio vyskupijos kurija persikėlė į naujas patalpas Upytės gatvėje, kur anksčiau buvo įsikūręs Katechetikos centras. Čia įrengti patogūs darbo kabinetai ne tik vyskupui, bet ir kancleriui, generalvikarui, Bažnyčios tribunolui.

Tą pačią dieną pašventintas ir naujas Panevėžio sielovados centras. Iškilnių ceremonijoje dalyvavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, vyskupas emeritas Juozas Preikšas, nemažas būrys svečių ir panevėziečių: miesto meras V. Matuzas, rajono meras A. Pekeliūnas, apskrities viršininkas, jų pavaduotojai, įmonių vadovai, kiti visuomenės atstovai. Naujas patalpas pašventinęs Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas pasidžiaugė, kad čia galės dirbuotis visi centrai: Šeimos, Katechetikos, Jaunimo, taip pat glausis įvairios katalikiškos organizacijos: ateitininkai, skautai, Marijonų talkininkai. Ganytojo noras, kad „parapijos būtų gyvos“, įgyvendinamas artimai bendradarbiaujant su miesto ir rajono valdžia.

Iškilnių proga žodį tarė ir savo mintimis dalijosi vyskapai Jonas Boruta SJ, Eugenijus Bartulis, Juozas Preikšas. Jie linkėjo Sielovados centro darbuotojams ištvermės, kantrybės, gausių dvasinių vaisių bei Dievo palaimos. Šventė baigėsi draugiška agape.

-kad-

Paroda Kaišiadoryse

Sausio 18 d. Kaišiadorių vyskupijos sielovados centro didžiojoje salėje pristatyta Lietuvos Biblijos draugijos parengta paroda „Biblija istorijoje ir šiandien“.

Renginį vedusi ses. Viktorija Plečkaitytė MVS, Kaišiadorių vyskupijos Katechetikos centro vedėja, pristatymą pradėjo mintimis apie išskirtinę Šventojo Rašto svarbą krikščionybėje ir netgi knygų pasaulyje. Renginio dalyvius pasveikino Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis. Su Lietuvos Biblijos draugijos veikla, tikslais ir uždaviniais supažindino Lietuvos Biblijos draugijos vykdomasis direktorius Mykolas Mikalajūnas, o su pačia paroda – Lietuvos Biblijos draugijos atstovė Vilhelmina Kalinauskienė. Renginio metu

giedotojo Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo bažnyčios jaunimo choras.

Parodos „Biblijai istorijoje ir šiandien“ lankytojai galės susipažinti su Biblijos atsiradimo istorija, įvairiu laiku išleis-tais Biblijos egzemplioriais lietuvių kalba bei vertimais į įvairias užsienio kalbas. Parodos pristatymo dalyviams ypač sužavėjo ir nustebino didžiausias jos eksponatas – iš pranašo Jonos knygos atkeliavusi 7 metrų didžiuve ir jos pilve besėdįs pats pranašas Jona.

Paroda Kaišiadoryse veiks iki vasario 29 dienos.

-kvkc-

DPJC – tarptautinio projekto partneris

Dvasinės pagalbos jaunimui centras (DPJC) Klaipėdoje tapo tarptautinio projekto „Gruntvig 1“ partneriu ir jo vykdytoju Lietuvoje. Projekto paskirtis – kaimo suaugusių žmonių švietimas, holistinis gyvenamosios aplinkos išsaugojimo ateičiai mokymas, naujo verslo skatinimas ir kt. Ištyrus konkrečios vietovės kaimo bendruomenės poreikius, apibrėžiami prioritetai ir organizuojami užsiėmimai remiantis XIX a. Danijoje gyvenusio pastoriaus N. F. Gruntvigo, steigusio liaudies mokyklas ir taip padėjusio to meto kaimo žmonėms šviestis bei pajusti, kad gyvenimas gali keistis, mokymu. Šiuo projektu siekiama pažadinti viltį, norą išmokti naujų dalykų bei skatinti supratimą, kad mokytis gali tekti visą gyvenimą.

Sausio 5–7 d. surengtas pirmas savęs pažinimo bei bendravimo su kitais įgūdžių ugdymo seminaras, kuriame dalyvavo 22 žmonės. Ateityje numatoma gilintis į naujas technologijas, floristiką, kaimo turizmą, vaikų auklėjimą, integracijos į Europos Sąjungą problemas ir kt. Su DPJC sutiko bendradarbiauti „Tėviškės“ bendruomenė (Babrungo seniūnija, Plungės r.). Projektą „Gruntvig 1“ koordinuoja ekologinė-kultūrinė bendrija „Ziarno“ (Lenkija), dalyvauja Airijos, Anglijos, Danijos bei Slovakijos organizacijos.

-dm-

Kanos šeimų brolijos rekolekcijos

Gruodžio 30 – sausio 4 d. Kaune vyko Kanos šeimų brolijos žiemos re-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 7 d. surengtame eiliniame Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkime tartasi dėl artėjančios Maldų už krikščionių vienybę savaitės. Ekumenizmas ir santykiai su kitomis krikščioniškomis konfesijomis yra vienas svarbiausių dabartinio popiežiaus pontifikato akcentų. Šiais metais ypač siūloma atkreipti dėmesį į taikos temą. Susirinkimui vadovavęs kardinolas A. J. Bačkis priminė Pasaulinės taikos dienos progą sausio 1 d. popiežiaus pasakytus žodžius: „Ir šiandien, XXI amžiaus pradžioje, taika yra įmanoma. O jei įmanoma, tai ji yra ir kiekvieno iš mūsų pareiga“. Krikščionys pašaukti nešti pasauliui taiką, tačiau jeigu tarp jų pačių nėra sutarimo, kaip jie gali dovanoti taiką kitiems. Todėl ypač svarbu melsti krikščionių vienybės. Kardinolas taip pat dar kartą prašė raginti žmones melsti santarvės mūsų visuomenėje, kurią politiniai įvykiai įstūmė į moralinę krizę ir nesantaiką.

Susirinkime taip pat gvildenta bažnytinių meno vertybių tema. Buvo parežta, kad bažnyčiose esančių meno vertybių inventorizacija privalo būti atlikta bažnytinių institucijų, o ne policijos ar muziejų darbuotojų. Skolinant meno vertybes iš bažnyčių įvairioms parodoms, turi būti aiškiai įvardyta, kad jos yra Bažnyčios nuosavybė. Taip pat prisimintina, kad bažnytinio meno vertybės turi ne tik meninę, bet pirmiausia religinę ir dvasinę vertę, kurią pasaulietinių muziejų vadovai ir menotyrininkai, deja, dažnai pamiršta. Kardinolas sakė ketinąs kurti arkivyskupijos bažnytinio meno muziejų.

Susirinkimo dalyviai aptarė ir bažnytinės spaudos reikalus, kalbėjo apie pastoracijos kalėjimuose sunkumus, pasidžiaugė plataus atgarsio tarp tikinčiųjų sulaukusia rinkliava Šventojo Tėvo veiklai remti. Kunigai informuoti, kad sausio 24 d. bus teikiami diakonato ir gegužės 1 d. – kunigystės šventimai. Šiemet Vilniaus arkivyskupijoje numatoma iššventinti tris naujus diakonus ir keturis kunigus.

-kžv-

Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centro vykdyto projekto apžvalga

Sausio 14 d. Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centro surengtoje konferencijoje pristatyti Vilniaus miesto jaunimo poreikių tyrimo rezultatai. Projektą „Tyrimo instrumento kūrimas ir Vilniaus miesto jaunimo poreikių tyrimas“ 2003 m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais vykdė Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centras.

Tyrimą atliko VšĮ „Socialinės analizės grupė“. Atskirai buvo apklausta katalikiškoje veikloje dalyvaujančio jaunimo grupė, 202 asmenys iš 18 Vilniaus parapijų. Tyrime dalyvavo katalikiškų pažiūrų Vilniaus miesto gyventojai nuo 15 iki 29 metų. Iš viso tyrimo metu pagal standartizuotą klausimyną buvo apklausta 800 respondentų. Paminėtina, kad katalikiško klausimyno pagrindą, vadovaujami VšĮ „Socialinės analizės grupė“ ir VAJC darbuotojų, sudarė į specialų seminarą sukviesti 36 jauni žmonės, išitraukę į katalikiško pobūdžio veiklą parapijose, katalikiškose jaunimo organizacijose ir švietimo įstaigose. Pasitvirtino, kad metodas, kai prie tyrimo instrumento prisideda pačios tiriamosios grupės atstovai, yra tikslingas.

Remiantis tyrimo duomenimis, padarytos išvados apie Vilniaus miesto jaunimo nuomones, nuostatas ir vertinimus. Tyrimo duomenys verčia atkreipti dėmesį į atitinkamas tendencijas ir specifinius reiškinius jaunimo pasaulyje. Vertinga bei informatyvi dalis, leidžianti palyginti jaunimo apskritai ir katalikais save laikančių jaunuolių vertybių ir nuostatų spektrą (išsamūs tyrimo duomenys pateikti internetinėje svetainėje www.lcn.lt).

Vilniaus miesto jaunimo sociologinio tyrimo rezultatus pristatė VŠĮ „Socialinės analizės grupė“ atstovas, *SPINTER tyrimai* direktorius Ignas Zokas. Lygindamas Vilniaus miesto jaunimo apskritai ir katalikiškojo jaunimo poreikių tyrimo duomenis, prelegentas pažymėjo, kad skirtumai tais pačiais klausimais yra labai neryškūs arba jų išvis nėra. Katalikais save laikantys jaunuoliai jaučiasi esą laisvi žmonės, kuriems knieti išbandyti naujus dalykus ir kurių gyvenimas juda teigiama kryptimi. Tyrimo rezultatai paneigia abejonę, neva katalikiškasis jaunimas esąs itin konservatyvus ir patriarchališkas: dauguma tyrimo dalyvių nepritarė nuostatai, jog moters vieta yra šeimoje. Nuostatos šeimos atžvilgiu nevienareikšmės – respondentai pabrėžia santuokos būtinumą kuriant bendrą gyvenimą, nepateisina nesantuokinių ryšių bei dirbtinio apvaisinimo, tačiau daugiau nei 40 proc. pateisina skyrybas. Labiausiai Vilniaus jaunimas norėtų pakeisti materialinę situaciją bei savo charakterį – po 24 proc.

Kito pranešėjo, Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos rektoriaus kun. Roberto Šalaševičiaus pranešimas atitraukė nuo skaičių ir procentų ir kvietė susirinkusiuosius pamąstyti, ką reiškia šiandienėje visuomenėje būti jaunu kataliku: ar jaunam žmogui buvimas kataliku yra konservatyvumo stigma, ar priešingai – Kristaus sutikimas paskatina jaunuolį ar jaunuolę tapti gyvenimo ir meilės pranašu.

Algimantas Šventickas, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto departamento direktorius, apibrėžęs jaunimo politikos gairės Vilniaus mieste, sakė, jog lėšos, skirtos jaunimo veiklai, dažnai padalijamos neveiksmingai, nes paprasčiausiai labai nedaug organizacijų teikia paraiškas dalyvauti Savivaldybės skelbiamuose konkursuose. Kalbėtojas ragino visus besidarbuojančius jaunimo srityje siūlyti paslaugas ir „provokuoti“ savivaldybę aktualiais projektais ir sumanymais.

Katalikiško jaunimo tyrimo duomenys parodė, kad katalikiškas jaunimas yra išskirtinai aktyvus visuomeniniame sektoriuje: 61 proc. apklaustų katalikiško jaunimo atstovų teigė dalyvaujantys nevyriausybiinių ar visuomeninių organizacijų veikloje, o 70 proc. iš jų save priskyre prie aktyvių savo organizacijų dalyvių. Katalikų jaunimo visuomeninio aktyvumo rodiklius giliau analizavo ir katalikiškuosius jaunimo sąjūdžius, centrus bei organizacijas Vilniaus mieste pristatė Religijų reikalų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos vyriausias specialistas Juozas Ruzgys.

Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centro surengtas tyrimas leido pamatyti bendrą Vilniaus miesto jaunimo nuostatų panoramą, iškristalizuoti tendencijas ir poreikius. Atsižvelgdamas į tyrimo duomenis, Vilniaus arkivyskupijos Jaunimo centras jau koreguoja savo veiklą.

-rd-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 21 d. Kauno kurijoje surengtas eilinis arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Tradiciškai jis prasidėjo bendra Valandų liturgijos malda. Pirmojoje susitikimo dalyje Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas dr. Jonas Ivanauskas kunigams vedė konferenciją „Biblija liturgijoje ir Dievo žodžio kultas“. Prelegentas pabrėžė ypatingą Dievo žodžio reikšmę tiek kasdieniame krikščionio gyvenime, tiek liturgijoje. „Kunigas privalo labai atsakingai rengtis homilijai, – sakė vysk. J. Ivanauskas, – nes Dievo žodis yra kiekvieno tikinčiojo kasdienė duona“. Vyskupas atkreipė kunigų dėmesį ir į tai, kaip svarbu tinkamai skelbti Dievo žodį, kuris ugdytų tikinčiųjų tikėjimą, viltį ir meilę ir per tai gyvą parapijos bendruomenę. Ganytojas priminė ir Dievo

kolekcijos, kurias vedė *Chemin Neuf* (Naujojo kelio) bendruomenės atstovai Annie ir Silver.

Lietuvoje Kanos brolija įsikūrė prieš trejus metus Šiaulių vyskupijoje. Tai tarptautinė ekumeninė brolija, artimai susijusi su Prancūzijoje veikiančia *Chemin Neuf* bendruomenė. *Chemin Neuf* bendruomenę, kurioje gyvena ir pasauliečiai, ir Dievui pašvęstojo gyvenimo asmenys, prieš 30 metų kartu su keliais pasauliečiais įkūrė tėvas jėzuitas Laurent Fabre. Tai katalikiška charizminė bendruomenė, turinti ekumeninį pašaukimą, veikianti daugiau kaip 30 pasaulio šalių. Pagrindinė bendruomenės misija – krikščionių vienybė, todėl bendruomenėje gyvena ne tik katalikai, bet ir ortodoksai, įvairių protestantiškų Bažnyčių nariai. Viena iš bendruomenės veiklos sričių – krikščioniškųjų šeimų ugdymas, vykdomas per Kanos brolijas daugiau nei 50 šalių.

Lietuvoje Kanos šeimų brolija vienija šiuo metu 19 asmenų iš Šiaulių, Kauno ir Klaipėdos. Brolijos nariai kas mėnesį renkasi Šiauliuose bendros maldos ir broliško gyvenimo patirties dalijimosi pusdieniui, žiemą renkasi savaitės rekolekcijoms, o vasarą organizuoja sesijas krikščioniškoms šeimoms. Tokiose sesijose ypatingas dėmesys skiriamas vyro ir žmonos tarpusavio santykių tobulinimui ir asmeninio santykio su Dievu atnaujinimui. Rekolekcijose dalyvaujančių porų vaikams tuo metu numatoma atskira programa.

-jkub-

Kauno Gerojo Ganytojo parapijoje

Sausio 13 d. Kauno Gerojo Ganytojo parapijos pastoracinė taryba pirmajame šių metų posėdyje aptarė praėjusiais metais nuveiktus darbus.

Jaunimo centro vadovė Renata Alikauskienė pasidžiaugė, kad vis daugiau vaikų ir paauglių įsitraukia į centro veiklą. Šiuo metu dviejose grupėse yra 44 jaunuoliai. Kiekvieną savaitę po dvi valandas studijuojama Biblija, nagrinėjami psichologiniai klausimai. Visa tai daroma žaidimų forma. Kiekvienas susitikimas pradedamas malda. Rengiamos įvairios programos, akcijos.

Pasak vargonininkės Daivos Redžepovienės, penkiuose parapijos choruose gieda per 100 choristų, vis daugiau parapijiečių įsitraukia į bendrąjį giedojimą, atsiranda naujų Šv. Rašto skaitovų, vaikų, jaunimo ir sumos chorai dalyvauja arkivyskupijos organizuojamuose renginiuose.

Tarybos nariai išklausė parapijos klebono kun. Jono Stankevičiaus 2003 metų finansinę ataskaitą. Kartu su klebonu pasidžiaugta, kad visiškai įrengta koplyčia, o parapija metus baigė be įsiskolinimų. Po to, susipažinę su pajamų ir išlaidų suvestine nuo pat parapijos įsikūrimo, tarybos nariai aptarė tolesnius bažnyčios statybos klausimus.

-lm-

Vaiko dienos centras Marijampolėje

Jau beveik metus Marijampolės šv. Vincento Pauliečio parapijoje veikia vaiko dienos centras. Nuo lapkričio čia dirba etatinis darbuotojas – auklėtoja Laima Kuzmienė. Metų pabaigoje vaikams buvo surengta Kalėdų Senelio šventė. Vaikai parodė savo programėlę parapijos globos namuose gyvenantiems seneliams.

Šiuo metu vaikos dienos centre lankosi šešiolika įvairaus amžiaus vaikų, daugiausia 12–14 amžiaus paauglių. Vaikai čia susirenka po pamokų, ruošia pamokas, gauna pavalgyti. Centrą išlaiko Šv. Vincento Pauliečio parapija, globoja ir visokeriopai remia klebonas kun. J. Pečiukonis. Maistu remia įvairios labdaringos organizacijos.

-jkad-

Keliais žodžiais

Kulautuva. Sausio 8–9 d. Kulautuvos jėzuitų rekolekcijų namuose kritinio mąstymo ugdymo seminarą „Aktyvių metodų taikymas ugdant kritinį mąstymą“ vedė edukologijos daktarė doc. Ona Visockienė ir lietuvių kalbos mokytoja metodinė Palmira Talijūnienė. Seminarą organizavo Lietuvos katalikiškųjų mokyklų pedagogų asociacija. Jame dalyvavo 22 mokytojai iš įvairių Lietuvos katalikiškųjų mokyklų – Kauno, Klaipėdos, Utenos, Panevėžio. Seminaro tikslas – skatinti ir mokyti katalikiškųjų mokyklų pedagogus ugdyti vaikų kritinį mąstymą. Nagrinėtos tokios temos: „Kritinio mąsty-

tautos pareigas – skaityti Šventąjį Raštą, jį skelbti ir gyventi Dievo žodžiu. Po to vysk. J. Ivanauskas atsakė į kunigų klausimus.

Antroje susitikimo dalyje Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius su kunigais aptarė aktualius arkivyskupijos gyvenimo klausimus. Diskutuota apie sakralinio meno vertybių saugojimą bažnyčiose, parapijiečių lankymą, kunigų susitikimus su valdžios atstovais. Pastaruoju klausimu pabrėžta, kad tokie susitikimai turėtų būti rengiami atsižvelgiant į bažnytinę tvarką bei derinant su vietos ordinaru. Susitikimas užbaigtas bendra malda bei pietumis.

Tos pačios dienos popietę kurijoje posėdžiavo ir Kunigų taryba. Jos nariai, be kita ko, pritarė arkivyskupo siūlymui ateityje steigti arkivyskupijoje kelias naujas parapijas: dvi Kauno mieste (dar vieną šimtatūkstantiniame Šilainių mikrorajone ir vieną šiaurinėje miesto dalyje); taip pat antrą parapiją Jonavoje, antrajame pagal gyventojų skaičių arkivyskupijos mieste (čia gyvena apie 40 tūkst. gyventojų).

-dch-

Vilkaviškio dekanato parapijų jaunimo dienos

Sausio 10–11 d. Vilkaviškyje pirmą kartą surengtos dekanato jaunimo dienos „Mes – žemės druska“. Renginio iniciatorius – Vilkaviškio dekanas prel. Vytautas Gustaitis, organizatoriai – Vilkaviškio ir Kybartų parapijų jaunimas, idėjęs daug išmonės ir jėgų, kad šventė vyktų sklandžiai.

Iš visų dekanato parapijų susirinko per pusantro šimto atstovų. Susibūrusį jaunimą pasveikins Vilkaviškio dekanas prel. Vytautas Gustaitis sakė, kad renginio tikslas – drauge pasidalyti tikėjimu. Jis linkėjo jaunuoliams grįžus į savo bendruomenes bei aplinką, tarsi mažiems druskos grūdeliams, pagerinti gyvenimo skoni. Kiekvienas jaunuolis registruodamasis gavo šiai progai parengtą giesmynėlį.

Pirmas svarbus prasidėjusių Vilkaviškio dekanato jaunimo dienų akcentas buvo šv. Mišios, kurias katedroje aukėjo brolis kun. Paulius Vaineikis OFM ir Vilkaviškio parapijos vikaras kun. Nerijus Žvirblys. Brolio Pauliaus pamokslas žodžiais atkreipė dėmesį į šio susitikimo vertę: jį numatė Viešpats, pasirūpinęs kiekvieną iš dalyvių čia kokiu nors būdu pakviesti. „Kai suvoki, kad esi svarbus Dievui, kad jis tave myli ir ateina į tavo gyvenimą, rūpiniesi širdį atverti ne tik Viešpačiui, bet taip pat padaryti joje vietos ir kitam žmogui“, – sakė kun. P. Vaineikis.

Po pietų jaunimas išsiskirstė į šešias skirtingų temų grupes, kur dalijosi tikėjimo patirtimi ir skverbėsi į jo paslaptis. Renginio organizatoriai parinko lakius, paslaptinius bei viliojančius temų pavadinimus: „Kai niekam tavęs nereikia“, „Pajusk gyvenimo skonį“, „Jėzau, kuo mes Tave laikome“, „Draugystės slėpinys Dievo akivaizdoje“, „Spalvų pasaulis“, „Bendraminčių klubas“, „Šokiai, šokiai...“, „Jauni ir keisti“, „Kas yra laisvė“, „Reklamos įtaka“ ir kt. Grupėms vadovavo apgalvotai parinkti lektoriai: Lietuvos šeimos centro direktorė Vijoleta Valantiejutė, Kauno šeimos centro jaunimo programų koordinatorė Onutė Darbutaitė, Kauno dramos teatro administratorius Arūnas Žemaitis, KMU doktorantas Ramūnas Aušrotas, vilkaviškietis dailininkas Vladas Markūnas, etikos mokytoja Vilija Žalienė, Šv. Kazimiero kongregacijos seserys, katalikiškojo judėjimo *Communione e Liberazione* brolijos narės ir kt. Vakare jaunimas klausėsi Pilviškių vidurinės mokyklos moksleivių grupės koncerto, šoko diskotekoje.

Sekmadienis prasidėjo išvyka į Budavonės mišką, kur pirmąją karo dieną buvo žiauriai nukankinti trys vyskupijos kunigai: Justinas Dabrila, Vac-

lovas Balsys ir Jonas Petrika. Jie 2000-aisiais krikščionybės jubiliejaus metais įtraukti į XX amžiaus tikėjimo liudytojų sąrašą.

Sugrįžę iš Budavonės jaunuoliai grupelėse apibendrino įgytą patirtį, o vidurdienį dalyvavo Mišiose. Jas aukojęs Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila per pamokslą šio dekanato jaunimo sambūrį susiejo su prieš pusantų metų Toronte vykusiomis Pasaulio jaunimo dienomis, kurių pagrindine tema buvo pasirinkti panašūs Evangelijos žodžiai: „Jūs esate žemės druska, pasaulio šviesa“ (plg. Mt 5, 13–14). Pasak ganytojo, krikščioniškasis tikėjimas gyvenimui – panašiai kaip druska maistui – suteikia skonio, saugo nuo sugedimo, nuo pagundos pasukti blogio ar paviršutiniškumo keliu, teisinantis, jog „visi taip daro“. Tikėjimas yra ir Dievo dovana, ir žmogaus pastangų vaisius. Tai tarsi augalas, kurį reikia saugoti, prižiūrėti, laistyti. Vyskupas skatino jaunimą siekti pačių aukščiausių idealų ir neprarasti drąsos, jei kartais iš tokio ryžto pasišaipto nusivylę gyvenimu ar giliausiems savo širdies troškimams kurti žmonės.

Po Mišių renginio dalyviai susirinko parapijos salėje prie bendro pietų stalo. Valgį palaimino ir su jaunimu bendravo vyskupas Rimantas Norvila, prel. Vytautas Gustaitis, kunigai Nerijus Žvirblys ir Arūnas Poniškaitis. Pabaigoje visi sustojo į didelį ratą, giedojo ir dainavo, dėkojo šventės rengėjams, padėjusiems atnaujinti savo tikėjimą ir susirasti naujų draugų.

-apn, bn-

Tęsiamos Kauno arkivyskupijos sielovados bendradarbių tobulinimosi programos

Kauno arkivyskupijoje tęsiama prieš metus pradėta sisteminė sielovados bendradarbių tobulinimosi programa, skirta parapijų bendruomenių atnaujinimui ir sustiprinimui.

Sausio 19 d. į trečiąjį savo susitikimą rinkosi arkivyskupijos vargonininkai, muzikai, jaunimo ir mišrių chorų bei šlovinimo grupių vadovai. Seminarą, kuris vyko arkivyskupijos Jaunimo centre, vedė sielovados bendradarbis Arūnas Kučikas ir Kauno arkivyskupijos antrojo sinodo Liturginės komisijos pirmininkas kun. Mindaugas Pukštys. Pirmojoje susitikimo dalyje A. Kučikas apibūdino iki Vatikano II Susirinkimo ir po jo vykusį kiekybės virsmą kokybe pastoracine prasme ir Bažnyčios „misijinės“ savimonės tapsmą „evangelizacine“. Antrojoje dalyje kun. M. Pukštys trumpai priminė pirmojo susitikimo mintis apie *skelbimo – liturgijos – diakonijos ir slėpinio – šventimo – gyvenimo* sąsajas. Po to, pasitelkęs vaizdines priemones, kunigas supažindino su dabartine giedojimo ir muzikos situacija.

Sausio 21 d. arkivyskupijos Jaunimo centre antrą kartą rinkosi parapijų zakristijonai. Šio susitikimo tema buvo liturgija. Seminarą pradėjęs ir pasveikinęs arkivyskupas Sigitas Tamkevičius savo gyvenimo patirtimi ir pavyzdžiais trumpai nusakė zakristijono vaidmenį ir tarnystę, kylančią iš sąmoningo savęs suvokimo ir prisiimtų atsakomybės. Arkivyskupas linkėjo susirinkusiems glaudaus tarpusavio bendradarbiavimo ir siekio tobulėti. Po zakristijonų prisistatymo kun. Mindaugas Pukštys kalbėjo tema: „Kristaus buvimas liturgijoje“. Po diskusijos, pasidalijimo mintimis ir arbatos pertraukėlės prelegentas apžvelgė liturginio susirinkimo tarnystes, kurios yra ne „privilegija“ ar „vergytė“, bet atskirų vaidmenų įjungimas į bendrą visumą, į visos Bažnyčios veiksmą net ir tada, kai jie atliekami vieno tikinčiojo. Zakristijonai pageidavo šią temą pratęsti ir kiekvieną vaidmenį išsamiau apibūdinti kitame susirinkime.

-dch-

mo ugdymo samprata. Jo ugdymo aktualumas“, „Teorinės kritinio mąstymo ugdymo galimybės ir praktinės realijos“, „Kritinio mąstymo ugdymo metodai“. Mokytojai patys galėjo praktiškai išbandyti seminaro vedėjų pasiūlytus kritinio mąstymo ugdymo metodus.

-jkub-

Kaunas. Sausio 11 d. po šv. Mišių pal. J. Matulaičio bendruomenė Pal. J. Matulaičio vienuolyne minėjo Laisvės gynėjų dieną. Ta proga koncertą-minėjimą surengė Kauno miesto vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų meniniai kolektyvai – merginų choras „Lyra“, smuikininkių ansamblis, skaitovai, dramos studija „Teatrapilis“ – bei kudirkiečiai ir maironiečiai. Skambėjo religinė ir pasaulietinė muzika, eilėraščių posmai bei pamąstymai apie laisvę, meilę, tikėjimą ir viltį. Žodį tarė parapijos bendruomenę pasveikinęs kun. E. Rimavičius. Sausio 13-ąją žuvusiųjų atminimas pagerbtas tylos minute. Jauniesiems koncerto dalyviams ir jų vadovams padėjo kun. V. Fabrinkis.

-jp-

Nauji leidiniai

Lacrima. Jausti su Bažnyčia. Meditacijos liturginių metų sekmadieniams, šventėms ir iškilimėms (C ciklas). – Vilnius: Lumen, 2003. – 269 p.

Visa Bažnyčia ir jos tikintieji savo gyvenimo šviesą semiasi iš Šventosios Evangelijos. Šios knygos autorė skaitytojui padeda patirti, kad Evangelija gali mums būti švyturys protui, įkvėpimas jausmams, paguodos versmė širdžiai, į Dieviškosios Meilės gelmes visą esybę traukiantis sukūrys. Autorė tikisi, kad meditacijos skaitytojui padės asmeniškai išgyventi Viešpaties žodį ir su didesniu Kristaus pažinimu darbuotis Dievo tautos labui.

ĮSPĖJIMAS SOTIESIEMS

6 eilinis sekmadienis (C)

Jer 17, 5–8; 1 Kor 15, 12. 16–20; Lk 6, 17.20–26

Šį sekmadienį skaitomas įžanginis Jėzaus pamokslas iš Luko evangelijos. Jis bus tęsiamas ir kito sekmadienio Evangelijos skaitinyje. Palaiminimai – įprasta išminties literatūros išraiška. Naujajame Testamente jų yra apie trisdešimt. Evangelijos palaiminimai nėra kokia nors naujovė. Tačiau išskirtinai svarbu tai, kad juose kalbama apie neturtą. Evangelistas Lukas, kaip ir Matas, pateikia palaiminimus Jėzaus įžanginės kalbos pradžioje. Taip pabrėžiama jų svarba. Mato Kalno pamoksle yra aštuoni palaiminimai. Lukas užrašė keturis ir juos papildė keturiais perspėjimais. Perspėjimų tonas sutrikdo skelbiamą mesijinio džiaugsmo nuotaiką. Nегana to, Jėzus kreipiasi į savo mokinius, o kalba apie turtuolius, sočiuosius, išdidžius pašaipūnus. Mato ir Luko pasakojimų skirtingumas atskleidžia kiekvieno evangelisto mėgstamas temas ir skirtingą auditoriją. Jie rodo, kad ankstyvoji krikščionių bendruomenė padarė Jėzaus žodžius savastimi ir taikė juos pagal savo aplinkybes. Evangelija ragina ir mus, kaip krikščionių bendruomenę, apmąstyti palaiminimų prasmę.

Senajoje Sendoros bendrijoje Dievo palaiminimo ženklas buvo ne skurdas, bet turtai. Patriarchų laimės įvaizdį sudarė ilgas amžius, gėrybių apstumas, vaikų ir vaikaičių būrys. Tačiau kasdienio gyvenimo išbandymai dažnai neatitikdavo ramios laimės idealo. Dievo išsirinkta ir mylima tauta dažniau išgyvendavo nelaimes negu pergales. Teisieji paprastai alkodavo ir stokodavo, o nedorėliai būdavo visko pertekę. Apie pranašo Sofonijo laikus (650–625 m. iki Kristaus) jau atsiranda kitoks požiūris į supaprastintą schemą, kurioje maldingumas tapatinamas su laime, o netikėjimas – su nelaime. Sofonijas regį „nuolankią ir kuklią tautą“, kuriai prieglauda bus Viešpaties vardas.

Kristus niekad nelaimino nei paties skurdo, nei turtų. Kad įžengtum į Dangaus karalystę, nepakanka būti alkanu, kitų neapkenčiamu nevykėliu. Neturtas, tiek tragiškiausias, tiek banaliausias, visomis savo formomis yra tik pasirengimas dvasiniam neturtui, atveriančiam sielą Dievui. Kentėjimai ir vargas yra atverti sielos vartai, pro kuriuos gali ateiti Dievo gailėstingumas ir meilė. Tarp Jėzaus bičiulių ir sekėjų buvo turtingų žmonių. Jėzus naudojosi Lozorjaus, Mortos ir Marijos namų svetingumu. Jėzaus mokinys Juozapas iš Arimatėjos buvo turtingas žmogus, tačiau drauge teisus ir geras. Dvasiniam neturtui pasiekti nebūtina visiškai atsisžadėti nuosavybės. Vis dėlto pats Jėzus, nebūdamas prisirišęs prie jokių žemiškųjų gėrybių, pasirinko gyventi medžiaginiame neturte: „Žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti“ (Mt 8, 20). Bažnyčios istorijoje daugelis šventųjų siekė laimės, rinkdamiesi radikalų neturtą. Kiekvienas iš mūsų pagal savo pašaukimą ieškome savo laimės kelio ir neturto formos.

Jėzaus perspėjimai skirti sočiam, patenkintam turtuoliui, žmogui, „kuriam sekasi“. Kritikuojama ne pati sėkmė, bet ją grindžianti nuostata, kurią paaiškina tik ką skaityta pranašo Jeremijo ištrauka: „Prakeiktas žmogus, kuris pasitiki žmonėmis ir ieško stiprybės trapiame žmoguje, kai jo širdis nusigręžia nuo Viešpaties“. Tokią nuostatą galima nusakyti ir mūsų laikų sąvokomis. Tai noras vien savo jėgomis valdyti gyvenimą, manipuliuoti net subtiliausiais gyvybės slėpiniais neatsižvelgiant į Kūrėjo planą. Jeremijas aprašo tokios nuostatos pragaištingumą: „Toks žmogus – tarsi skurdus tyrų krūmokšnis, be vilties sulaukti ko nors gero“. Žmogus, siekiantis vien juslinio pasitenkinimo, užsidaro ir tampa neaprieinamas laimei. Jam reikia vis aštresnių dirgiklių, užanka gebėjimas priimti, pajusti nuostabą; prasi-dėjęs laimės iliuzijomis šis kelias nuosekliai veda į visišką išsekimą. Jeremijas labai tiksliai nusako tokios gyvensenos padarinius: „Toks žmogus <...> skursta sausoje dykumoje, sūrijoje žemėje, kur niekas negali gyventi“. Evangelistas Lukas griežtai konstatuoja: „Jūs jau atsiėmėte savo paguodą“, nes buvote užsitarę kitokioje laimėje. Jis pranašauja: „būssite alkani“, nes tolydžio vis rafinuotesniais būdais tenkinote savo įgeidžius. „Liūdėsite ir verksite“, nes laikinų pasitenkinimų keliamą juoką pakeis liūdesys dėl užgriuvusių bėdų.

Kontrastą šiems turtingiems nelaimėliams sudaro laimingieji vargšai. Pasaulio akimis jų gyvenimas yra ištisa nesėkmė. Jėzaus palaiminimus varguoliams protu suvokti dar sunkiau, negu įspėjimus turtuoliams. Dėl anų, bent iš patirties žinome, jog laimės būseną nesitęsia amžinai. O suvokti vargingumo palaimą protas visai bejėgis. Tačiau su pasitikėjimu priimamas Dievo žodis pranoksta mūsų protą bei patirtį ir tolydžio atveria širdį suvokimui. „Laimingas žmogus, kuris pasitiki Viešpačiu, kurio viltis – tik Viešpats“, – sako Jeremijas. Vargšas remiasi kita saugumo logika. Užuoat pasiklojęs žmogiškaisiais ištekliais, vargšas pasitiki Viešpačiu. Patikėdami save Viešpačiui, nebesiejame savo laimės vien su daiktais ar kitais asmenimis. Užuoat sekinę jėgas nepalaujančiu ir bergždžiu bėgimu, Viešpaties Dvasios vedami įsitraukiame į visuomet vaisingą Dievo veiklą. Pasak Jeremijo aprašymo, „toks žmogus – tarsi medis, pasodintas prie vandens, <...> jo lapai nuolat žaliuoja, <...> nenustoja duoti vaisių“. Su pasitikėjimu atsigręžus į Viešpatį, visos žmogiškosios vertybės stoja į vietą. Mūsų žinios, gebėjimai, energija, turtas, įsipareigojimai jokiū būdu nesumenkinami. Visa tai pasirodo naujoje šviesoje kaip Viešpaties mums patikėtos gėrybės, kuriomis turime tarnauti kitiems, o ne vien savo pasitenkinimui.

PRIEŠŲ MEILĖ

7 eilinis sekmadienis (C)

1 Sam 26, 2. 7–9. 12–13. 22–23; 1 Kor 15, 45–49; Lk 6, 27–38

Praėjusį sekmadienį girdėjome Jėzaus palaiminimus, skirtus dvasios neturtėliams, pasitikintiems Viešpačiu, o ne vien žmogiškoms jėgomis bei ištekliams. Šiandien Jėzus tęsia mokymą apie palaiminimus, taikydamas jį santykių su kitais žmonėmis sričiai. Vienas sunkiausių tų santykių egzaminų yra priešų meilė. Atsimename, kad kliūtis įžengti į Dievo karalystę yra turtingumo dvasia ir savininkiškas instinktas. Jei norime pasitikrinti, koku mastu gyvename neturto dvasia, reikia pažvelgti, kaip elgiamės su mus varginančiais ar net mums kenkiančiais žmonėmis. Čia vėl turime išsinti iš grynai žmogiškų samprotavimų ir pasitelkti Karalystės logiką. Iš pirmo žvilgsnio ši Evangelijos vieta gali atrodyti kaip nerealistiškas idealas. Atsižvelgus į Jėzaus mokymo visumą šis nelengvas reikalavimas pasirodo kaip nuosekli būtinybė.

Turime teisę ginti savo ar kitų visuomenės narių medžiagines gėrybes, gerą vardą. Siekiame gyventi teisingoje valstybėje, ieškoti teisybės teoriškai nepriklausomuose teismuose. Demokratinės valstybės sanklodoje įstatymų atžvilgiu esame lygiateisiai piliečiai. Jėzus pastebi, kad tai natūralus dalykas: žmogiškosios teisės reikalavimų, dėkingumo, paslaugumo principų laikosi taip pat nusidėjėliai. Krikščioniškumo mastą provokuoja klausimas: „Koks jūsų nuopelnas?“ Evangelija skelbiama tiems, kurie tiki esą ne tik lygiateisiai individai, bet, svarbiausia, broliai ir vieno dangaus Tėvo vaikai.

Pirmojoje Samuelio knygoje pasakojama, kaip Dovydas parodo gailestingumą neteisingai jį persekiojančiam Sauliui. Dovydo bendražygis ragina pasinaudoti patogia proga ir nudurti priešą. Sąžinės nuraminimui padėtų ir tai, kad Saulius persekioja Dovydą, nepakludamas paties Dievo valiai. Tačiau Dovydas atsisako pakelti ranką prieš Viešpaties pateptąjį. Jis parodo meilę priešui, pažvelgęs į Saulių Dievo žvilgsniu. Dovydas atsisako vykdyti teismą, palikdamas tai Viešpačiui. Čia Dovydas elgiasi pagal Dangaus karalystės logiką, pranokstančią žmogiškąjį didžiadvasiškumą.

Tikėjimas Kristaus prisikėlimu leidžia žmogiškajai dvasiai paklusti Viešpaties Dvasiai. Apaštalas Paulius *Pirmajame laiške korintiečiams* vaizduoja, kaip žmogaus širdyje buvuoja dvi logikos, dvasinis ir juslinis pradai. Tai, kas kyla iš pirmojo Adomo, yra žemiška. Antrasis Adomas, Kristus, atveria vartus į dieviškąją logiką. Krikščionio gyvenimo kelionėje žemiškasis žmogus tolydžio vis daugiau vietos užleidžia dangiškajam. Meilė priešams ne tik egzaminuoja mūsų krikščionišką brandą, bet taip pat veda ir ugdo mus.

Meilės nuostata būtina ne tik patiems persekiojamiems, ji taip pat gydo agresorius. Esame raginami atsimokėti gėriu už blogį, ir toks pavyzdys savo ruožtu patraukia kitus. Istorijoje pilna pavyzdžių, kaip neapykanta sukelia dar aršesnį atsaką ir plečiasi tarsi lavina. Luko evangelijoje paliepimas mylėti priešus baigiamas pažadu: „Tuomet jūsų lauks didelis atlygis, ir jūs būsite Aukščiausiojo vaikai“. Šis įsakymas reiškia ilgą evoliuciją Apreiškimo istorijoje. Pradžios knygoje skamba senasis keršto įstatymas: „Jei už Kainą atkeršijama septyneriopai, tai už Lamechą septyniasdešimt kartų septyneriopai“ (Pr 4, 24). Ilgainiui kerštas imamas riboti atpildo dėsnio: „akį už akį, dantį už dantį, ranką už ranką“ (Iš 21, 24). Už vieną išmuštą dantį leidžiama atsimokėti tuo pačiu, bet ne didesnio masto kerštu. Tai jau žingsnis Evangelijos principo link. Dar vienas žingsnis – teisis nekeršija pats, bet atiduoda savo skriaudą Viešpaties teismui: „Bet tu, Galybių Viešpatie, sprendi teisingai <...>, tau patikėjau savo reikalą“ (Jer 11, 20). Nors pranašas patiki teismą Dievui, jis slapta viliasi: „leisk man pamatyti, kaip jiems keršys“. Galiausiai ši evoliucija atveda iki Jėzaus skelbiamo paliepimo mylėti priešus. Senasis keršto mastas tampa atleidimo mastu: „Aš nesakau tau iki septynių, bet iki septyniasdešimt septynių kartų“ (Mt 18, 22). Kitaip tariant, atleidimas ir meilė yra begaliniai, jiems neegzistuoja ribos. Tik meilė ir atleidimas gali nutraukti neapykantos ciklą.

Dievo vaikai turi sekti dangaus Tėvo gailestingumo pavyzdžiu. Senajame Testamente šventumo įstatymas skamba: „Būkite šventi, nes aš, Viešpats, jūsų Dievas, esu šventas“ (Kun 19, 2). Luko evangelijoje Dievo tobulumas yra jo gailestingumas: „Būkite gailestingi, kaip ir jūsų Tėvas gailestingas“ (Lk 6, 36). Šio sekmadienio atliepamoji psalmė bene pati gražiausia visame Psalmyne. Kartodami psalmės atliepą įsileisime į širdį dieviškąjį gailestingumą: „Viešpats yra gailestingas ir mylintis, lėtas supykti ir kupinas ištikimosios meilės“ (Ps 103, 8).

Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas Vilniaus arkikatedroje bazilikoje Sausio 13-osios proga

Brangūs Broliai ir Seserys,

Sausio tryliktoji giliai įsirižusi į kiekvieno lietuvių atmintį. Kasmet vis iš naujo prisimename tuos svarbius mūsų tautai įvykius, su jauduliu žvelgiame į jau istoriniais tapusius televizijos kadrus, kuriuose šmėkščioja įtūžę kareiviai, užsimoję ant beginklio žmogaus, išdriusio pastoti jam kelią; matome bejausmę karinę techniką, bandančią sutriuškinti viltį; matome minią žmonių, įveikusią baimę ir su nuoširdžiu tikėjimu kartojančių maldos žodžius... Kautynių lauke susitiko pyktis, neapykanta, mirtis ir laisvės troškimas, tikėjimas bei malda. Keista tai kova! Dar keistesnė atrodė pergalė.

Ar jums neatrodo keista, kad po penkias dešimtis metų trukusio ateistinio auklėjimo, po nuožmaus tikėjimo persekiojimo, prie parlamento susirinkusi žmonių minia garsiai kalba rožinį? Kodėl sunkių išbandymų metu, pajutę savo bejėgiškumą destruktivaus blogio akivaizdoje, mes kreipiame akis į Dangų?

Žmogus, nors ir labai savimi pasitikintis, suvokia, kad žemėje jis nėra visagalis. Pamatyti savo silpnumo ribas – arba netekti vilties, arba atsigręžti į Dievą, kuris siūlo žmogui savo meilę ir bičiulystę. Negana to, Jis pats, tapęs žmogumi, atėjo į žemę, kad išmokytų žmogų mylėti. Tačiau žmogus taip dažnai meilei aklas ir kurčias Kristų persekioja, kankina, galiausiai nužudo, kaip taikliai sako prancūzų rašytojas Francois Mauriacas: „Jėzus supranta, kad bėga tiesiai į prapultį, vejamas užsispyrusių kunigų, paikų įstatymo mokytojų, vejamas jų aklumo, jų išikinkymo į siaurą įstatymo žodžių prasmę, skambinant įstatymo raidei! Ir jie Dievo Avinėlių sumaišo su Belzebu, kurio vardas reiškia mūsų arba mėšlyno dievą!“

Ir vis dėlto, nepaisant žmonių nesupratimo ir jų klastos, Jėzus šios dienos Evangelijoje sako: „Kaip mane Tėvas mylėjo, taip ir aš jus mylėjau. Pasilikite mano meilėje! <...> Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jn 15, 9).

Ar girdi šiuos Kristaus žodžius šių dienų žmogus? Ar mokame atskirti gėrį ir blogį? Jau minėtas prancūzų rašytojas Mauriacas sako: „Kai sąžinė apverčiama aukštin kojomis, teigiama, kad blogis yra gėris, – štai nusižengimas, kuris nebus atleistas, jeigu jį padarys žmogus, nušviestas tikėjimo šviesos ir žinąs, kad blogis yra gyva būtybė ir Gėris yra gyva būtybė; jeigu randa malonumo dviprasmeje šventvagystėje, savo paties gyvenime Kristaus vaidmenį atiduoda šėtonui, išveja Kristų kaip pagundą, o atvirkščiai, garbina netyrą dvasią, sąmoningai jai atveria širdį ir sutinka, kad ji džiugintų“.

Brangieji, pažvelkime į savo sąžines! Ar tai, kas įvyko prieš 13 metų sausio 13 dieną, ar tai, kas vyksta šią dieną, – nėra tragiškas iškreiptos žmogaus sąžinės nuopuolis? Žmogaus panašumas į Dievą atsispindi jo sąžinėje. Į kokį Dievą mes esame panašūs? Tiesa pažįstama „iš vaisių“, moko Šventasis Raštas. Kokius vaisius neša mūsų darbai, mūsų žodžiai, mūsų gyvenimas? Ar jie neša palaimą, džiaugsmą, gerumą, taiką? Ar jie sėja pyktį, nepasitikėjimą, kaltinimus, melą, vaidus... Jeigu dar sugebėtume teisingai atsakyti į šį klausimą, suprastume, ar esame Dievo draugai, garbiname Tikrąjį Dievą, ar šėtono vergai ir jo neapykantos įrankiai.

Kančia ir Nekaltojo auka yra be galo brangi kaina, kuria Dievas siūlo mums atsigręžti į jo gailestingąją Meilę. Dievas nė vieno nenori pasmerkti. Jis atėjo mūsų gelbėti, dovanoti mums savo gailestingumą. Tačiau ši dovana gali būti priimta tik nuoširdžiai pažvelgus į savo sąžinę, atpažįstant savo kaltę, trokštant gėrio ir meldžiant tikrosios Dievo išminties, kuri yra ne žinių ir mokslo bagažas, bet drąsa pamatyti save tokius, kokie esame, drąsa pripažinti savo kaltes ir noras keistis, apsisprendimas kurti gėrį ir kovoti su blogiu.

Vieni mes to niekada neįstengsime padaryti, tačiau Jėzus mums sako: „Jūs būsite mano draugai, jei darysite, ką jums įsakau. <...> Jus aš draugais vadinu, nes jums viską paskelbiau, ką buvau iš savo Tėvo girdėjęs“ (Jn 15). Neužmirškime šio ištikimo Draugo!

Viešpats išgirdo žmogaus dejavimus ir atsiuntė savo Sūnų jo gelbėti. Dievas girdėjo mūsų maldas 1991 metų sausio tryliktąją ir dovanavo mums laisvę, – šią dieną labiausiai mums trūksta susitaikinimo ir vienybės. Priešiškumo dvasia kaip baisus slibinas tyko mus praryti. Senoji gyvatė kursto brolių prieš brolių, kaimyną prieš kaimyną, karas šeimose, bendruomenėse, tautoje veda į susinaikinimą. Tai nė kiek nemažesnė, o gal net didesnė grėsmė, negu svetimos kariuomenės ginklai. Anuomet uždegti laužai prie parlamento, tyli daina ir šventa giesmė, nuoširdus rūpestis vienu kitais ir visuotinė malda išgelbėjo mūsų Tėvynę. Šiandien uždekime savo širdis Dievo ir artimo meile, melskime Dievą gailestingumo ir pagalbos, kad teisdami blogį, neužmuštume brolio. Išgryninkime savo pačių sąžines nuo širdžia atgaila ir sutelkime jėgas, kurdami meilės civilizaciją savo šeimose ir visuomenėje, kuri remtųsi kerstinėmis kolonomis: *tikėjimu, viltimi ir meile*. Kaip prieš trylika metų, junkimės bendra malda. Kalbėkime rožinį, prašykime Gailestingosios Dievo Motinos užtariamo, maldaukime Dievą praregėjimo ir atsivertimo malonės sau ir visai mūsų tautai. „Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten ir aš esu tarp jų“ (Mt 18, 20), – sako Kristus, kviesdamas mus bendrai maldai. Prie šio kvietimo prisidedame ir mes, jūsų ganytojai, – imkime į rankas tikėjimo ginklą – rožinį, kalbėkime jį savo šeimose, bendruomenėse, bažnyčiose. Dar nėra girdėta,

kad Dievas apleistų tą, kuris ištikimai Jį myli ir visiškai Juo pasitiki.

Esame liudininkai nuostabaus Dievo stebuklo, kurio metines šiandien minime. Šis stebuklas tepadrąsina mus sutelkti jėgas meilės, gerumo ir maldos kovai prieš blogį. Gėris yra daug stipresnė jėga už bet kokias blogio išmones.

Baigti norėčiau malda, kuria pradėjome šventų Mišių auką: „Dieve, gailestingumo ir susitaikinimo šaltini! Tu duodi žmonėms ypatingų malonės dienų, kad jie geriau pažintų tave, kaip visų Kūrėją ir Tėvą; padėk mums veikiai paklusti tavo raginimui susitaikinti ir vykdyti tavo norą, kad visa būtų atnaujinta Kristuje. Amen“.

Kun. R. Grigo žodis Seimo iškilmingame posėdyje sausio 13-ąją minint Laisvės gynėjų dieną

Ponios ir ponai,

Per praėjusius 13 atgautosios Nepriklausomybės metų daugybę kartų 1991-ųjų Sausio fenomenas buvo svarstytas politikos, karybos, teisės ir daugeliu kitokių požiūrių. Tačiau mums, Laisvės stebuklo liudytojams ir dalyviams, yra nepaneigiamai aišku, kad svarbiausias šiame didingame, dramatiškame ir paslaptiškame vyksme buvo dvasinis, religinis matmuo. Dievo, žmogaus ir laisvės paslapties matmuo.

Sausio 13-oji iš tikrųjų buvo mažųjų pergalė, tikinčios ir mylinčios tautos pergalė prieš perdėm suracionalintą, pragmatiską ir šia prasme bedievišką mąstyseną bei fizinės jėgos politiką. Gyvenimo Viešpats iš savo gailestingumo atskleidė mums, lietuviams, ir nustebusiam pasauliui, kad istorijos vyksmas nesileidžia prognozuojamas ir lemiamas vien geopolitinių jėgų santykio, melagingos diplomatijos, galios ir pinigų. Kad šioje dažnai nešvarioje ir kruvinoje painiavoje išlieka blogio nekontroliuojama erdvė „x“, kurioje veikia kiti dėsniai, kurioje likiminį žodį taria tikėjimas, ištikimybė ir meilė, besiaukojanti iki mirties.

Dramatiškasis agresyvaus imperijos melo ir laisvės orumą atgavusio krašto susidūrimas, pasibaigęs Lietuvos sėkme, nėra vien laikinas politinės konjunkcijos pasikeitimas. Tai visų pirma patirtis, turinti sutvirtinti mūsų dvasią visose žmogiškose neviltyse, išoriniuose pavojuose ir savosios visuomenės moraliniame chaose, – patirtis, teigianti, kad iš esmės niekuomet nepralaimi žmonės ir tautos, jei pasilieka ištikimi Dievo vardu bylojančiai sąžinei. Sausio 13-ojoje glūdi visų išjuoktų sva-

jonių apie laisvę triumfas, manau, kad ir būsimos čekėnų, tibetiečių, palestiniečių teisės į nepriklausomą valstybę triumfas. Fantazuotojais laikytų partizanų bunkeriuose sapnuotos laisvos, socialinį teisingumą branginančios Lietuvos triumfas. Beprotnamiuose „gydytų“ ir protingųjų kolaborantų niekintų pogrindžio spaudos leidėjų triumfas. Okupanto siūlomas privilegijas, ramų gyvenimą ir kilimą karjeros laiptais sąmoningai ir oriai atmetusių Lietuvos Katalikų Bažnyčios vaikų triumfas.

Nepaliaujamas Lietuvos suverenumo siekis atskleidžia bendražmogiškos svarbos mūsų istorinio kelio bruožą, kurį galėtume pavadinti etine kultūros kova; kova dėl kultūros ir sielos vertybių, kaip esminių tautiniam ir valstybiniam išlikimui.

Vyskupo Valančiaus organizuotas sąjūdis buvo kova dėl liaudies buities kultūros. Knygnešystės judėjimas, kurio pergalė – spaudos atgavimo šimtmetį – paminėsieme šiomet, buvo taikus kultūrinis pasipriešinimas rusifikaciniam draudimui rašyti, spausdinti ir mokyti gimtąja kalba. Katalikiškasis „Kronikos“ leidybos tinklas sovietmečiu vėlgi buvo pastanga apginti europietišką tikėjimo išpažinimo ir sąžinės laisvę. Visais tais atvejais Lietuvoje laimėjo kultūra, pagrįsta krikščioniškuoju asmens orumo ir tautų prigimtinių teisių supratimu – laimėjo prieš despotizmą ir totalitarizmą. Šia prasme Sausio 13-oji buvo natūrali istorinės tradicijos tąsa.

Kaip jos tąsą traktuojau ir dabartines demokratinių valstybės institucijų pastangas apsaugoti strateginės svarbos visuomenės gyvenimo sritis nuo kriminalinių santykių įsigalėjimo, – santykių, užgriebiančių netgi giliau nei Konstitucijos pažeidimai ar priesaikos sulaužymas. Seimo inicijuota apkalta yra tokia pat drąsi ir teisinė raktinių valstybės struktūrų, prezidentūros gynyba nuo vadinamosios „materščinos“ dvasios, pasireiškiančios ne vien leksikonu, bet laikysena, poelgiais, žmogaus garbės ir laisvės nuvertinimu; nuo brutalių antikultūros ir antimoralės dvasios giname baltiškąją savo tapatybę. Anuomet kompromisų ir išdavysčių purvą nuplovė Sausio 13-ąją žuvusiųjų kraujas. Čia posėdžiavusi Aukščiausioji Taryba nesusvyravo prieš blogio imperijos tankus, prieš atsargią tarptautinės bendrijos poziciją ir pasiliko ištikima amžinajai laisvės svajonei. Šiandien, lemtingos mūsų apsigynimui euroatlantinės integracijos išvakarėse ne mažiau reikšmingi labai skaidrūs, principingi, apvalantys šio Seimo sprendimai. Turėdami naujaisioje tautos istorijoje ir savo asmeninėje patirtyje tokį besąlyginę Apvaizdos globos liudijimą kaip Sausio 13-oji, tikrai galime, pasitikrindami kelio kryptį žuvusiųjų ir gyvųjų idealistų vertybėmis, toliau drąsiai kurti nenugalėtąją Lietuvą.

Dievas teišsaugo mūsų viltį!

Dievo kulto ir sakramentų kongregacija

Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadovas

(Ištrauka)

Tęsiame liturginiams laikotarpiams skirtų dokumento skyrių publikaciją. Šioje II dalyje, IV skyriaus ištraukoje rašoma apie gavėnios ir Velykų laikotarpį. Dokumento pradžią žr. „Bažnyčios žinios“, 2003, Nr. 11.

Gavėnia

124. Gavėnia yra liturginis laikotarpis prieš Velykas, kurio metu tikintieji parengiami švęsti šią iškilmę. Tai laikas klausytis Dievo žodžio, atsiversti, pasiręgti krikštui ir atminti jį, susitaikinti su Dievu ir artimu ir dažniau imtis „krikščioniškosios atgailos ginklų“ (134): maldos, pasninko ir gerų darbų (plg. Mt 6, 1–6. 16–18).

Liaudiškajame pamaldume nelengvai suvokiami gavėnios didieji tikėjimo slėpiniai, nepabrėžiamos didžiosios gavėnios temos bei vertybės: pavyzdžiui, santykis tarp „keturiasdešimties dienų sakramento“ ir įkrikščioninimo sakramentų ar „išėjimo“ slėpinys, visą laiką glūdintis gavėnios kelionėje. Liaudiškajame pamaldume ypač menama Kristaus žmogystė, todėl per gavėnią tikintieji paprastai sutelkia savo dėmesį į mūsų Viešpaties kančią ir prisikėlimą.

125. Romos apeigose keturiasdešimties dienų atgailos laikotarpio pradžia paženklinta griežta pelenų simbolika, taikoma Pelenų trečiadienio liturgijoje. Pelenų naudojimas išliko iš senų apeigų, kuriomis atsivertę nusidėjėliai atsidėdavo kanoninei atgailai. Pabarstymas pelenais simbolizuoja trapumą, mirtingumą ir poreikį būti atpirktam Dievo gailestingumu. Tai toli gražu nėra vien išorinis veiksmas. Bažnyčia išlaikė pabarstymo pelenais paprotį, simbolizuojantį vidinės atgailos nuostatą, į kurią per gavėnią kviečiami visi pakrikštytieji. Tikintiesiems, ateinantiems priimti pelenų ženklą, reiktų padėti suvokti vidinę šio akto, parengiančio juos atsivertimui ir Velykų atsinaujinimui, reikšmę.

Nepaisant šiuolaikinės visuomenės sekuliarizacijos, krikščioniškoji liaudis turi aiškiai suvokti, jog gavėnia yra privilegijuotas laikas kreipti savo mintis į išties reikšmingus dalykus. Tokia nuostata reikalauja atsidavimo Evangelijai ir integralaus gyvenimo, atsižadant nebūtinų dalykų, pakeičiant tai gerais darbais ir solidarumu su vargšais ir stokojančiais.

Tie tikintieji, kurie nedažnai naudojasi Atgailos ir Eucharistijos sakramentais, turi būti susipažinę su šia sena bažnytine tradicija, įpareigojančia išpažinti sun-

kiąsias nuodėmes ir priimti šventąją Komuniją bent kartą per metus, geriausiai apie Velykas (135).

126. Liturgijoje ir liaudiškajame pamaldume egzistuojančios skirtingos prieigos gavėnios atžvilgiu neturi trukdyti suvokti gavėnią kaip palankų laiką vaisingai liturgijos ir liaudiškojo pamaldumo sąveikai.

Tokios sąveikos pavyzdys gali būti tai, kad liaudiškajame pamaldume sureikšminamos tam tikros dienos, imamosi ypatingų maldingų praktikų, apaštalavimo ar gailestingumo darbų, numatomų gavėnios liturgijoje. Gavėnios laikotarpiui nuo pirmųjų Bažnyčios amžių būdinga pasninko praktika yra „pratybos“, išlaisvinančios tikinčiuosius nuo žemiškųjų rūpesčių, kad jie galėtų rasti iš aukštybių ateinančių gyvenimą: „Žmogus gyvas ne viena duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų“ (plg. Įst 8, 3; Mt 4, 4; Lk 4, 4; Pirmojo gavėnios sekmadienio antifona).

Nukryžiuotojo Kristaus pagarbinimas

127. Gavėnios kelionė baigiasi Velykų tridieniu, pradedamu *in Cena Domini* Mišiomis. Per Tridienį Viešpaties kančiai švęsti skiriamas Didysis penktadienis – tai ypatinga „Šventojo Kryžiaus pagarbinimo“ diena.

Liaudiškajame pamaldume linkstama iš anksto pagarbinti Kryžių. Per gavėnią nuo labai senų laikų kiekvieną penktadienį atmenama Viešpaties kančia, ir tikintiesiems nesunku kreipti savo maldingumą į Kryžiaus slėpinį.

Kontempliuodami nukryžiuotą Išganytoją tikintieji lengviau suvokia tą didžią kančią, kurią šventasis ir nekaltais Jėzus kentėjo dėl žmonijos išganymo. Jie supranta jo meilę ir jo atperkamosios aukos veiksmingumą.

128. Įvairūs ir gausūs pamaldumai, nukreipti į nukryžiuotąjį Kristų, ypatingą reikšmę įgyja bažnyčiose, dedikuotose Kryžiaus slėpiniui, arba ten, kur gerbiamos relikvijos, laikomos autentiškomis, iš *lignum Crucis*. „Šventojo Kryžiaus atradimas“, pagal tradiciją įvyko pirmojoje IV amžiaus pusėje, o po to garbinamos to Kryžiaus dalelės pasklido po visą pasaulį, ir tai nulėmė ženkliai Kryžiaus kulto plėtrą.

Pamaldumai nukryžiuotajam Kristui apima daugelį elementų, paprastai randamų liaudiškajame pamaldume: giesmes bei maldas, tokius aktus kaip Kryžiaus atidengimas ir bučiavimas, procesijas ir palaiminimą kryžiumi. Visi šie elementai įvairiai įsiterpia į nukryžiuotajam Kristui skirtą kultą; iš jų išsirutulioja maldingos praktikos, kurių turinys ir forma dažnai labai vertingi.

Tačiau kartais Kryžiaus pamaldumui trūksta tam tikro aiškumo. Tikinčiuosius reikia pamokyti kryžių pirmiausia sieti su Kristaus prisikėlimu: kryžius, tuščias kapas, Kristaus mirtis ir prisikėlimas Evangelijos pa-

sakojime ir Dievo išganymo plane yra neatskiriami. Krikščioniškajame tikėjime kryžius apčiuopiamai išreiškia Kristaus triumfą prieš tamsos galybes. Todėl jis puošiamas brangiaisiais akmenimis ir yra palaiminimo ženklas, daromas tiek savo, tiek kitų žmonių arba daiktų atžvilgiu.

129. Kadangi Evangelijos tekstuose ypač išsamiai atpasakojami įvairūs kančios epizodai, o liaudiškajame pamaldume linkstama išskirti vieną kitą pasakojimo momentą, tikintieji sutelkė ypatingą dėmesį į kai kuriuos Kristaus kančios aspektus, ir tai tapo išskirtinių pamaldumų objektu. Tarp susijusių su Kristaus kančia pamaldumo praktikų minėtinos: „Ecce Homo“ pamaldumas paniekintam Kristui, kurį Pilotas rodė miniai „su erškėčių vainiku ir purpurine skraiste“ (Jn 19, 5); pamaldumas šventosioms Kristaus žaizdoms, ypač pervertam Kristaus šonui, iš kurio ištekėjo kraujas ir vanduo žmonijos išganymui (Jn 19, 34); pamaldumas, sutelktas į kančios įrankius, į stulpą, prie kurio Kristus buvo nuplaktas, į pretorijaus laiptus, erškėčių vainiką, vinis, ietį; pamaldumas šventajai drobulei.

Tokios pamaldumo apraiškos, dažnai praktikuojamos dideliu šventumu pasižyminčių žmonių, yra teisėtos. Tačiau kad būtų išvengta kraštutinės fragmentacijos apmąstant Kryžiaus slėpinį, visuomet naudinga pabrėžti visą kančios įvykį pagal biblinę ir patristikos tradiciją.

Viešpaties kančios skaitymas

130. Bažnyčia ragina tikinčiuosius dažnai asmeniškai ir bendruomeniškai skaityti Dievo žodį. Šventajame Rašte Viešpaties kančios pasakojimams tenka ypatinga pastoracinė vertė; pavyzdžiui, apeigyne *Ordo unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae* krikščionio merdėjimo metu rekomenduojama skaityti visą kančios pasakojimą ar bent jo ištraukas (136).

Gavėnios laikotarpiu prierašumas nukryžiuotam Kristui turi paskatinti krikščionių bendruomenę liudyti savo meilę Viešpaties kančios pasakojimo skaitymu, ypač trečiadieniais ir penktadieniais.

Tokia skaityba turi didžiulę doktrininę reikšmę, ji atkreipia tikinčiųjų dėmesį į pasakojimo turinį ir į jo bendrąją nuostatą; skaitymas kelia tikro maldingumo jausmus, tarp kurių minėtini: atgaila dėl kalčių, kylanti iš suvokimo, kad Kristus mirė trokšdamas atpirkti visos žmonijos nuodėmes, taip pat ir kiekvieno tikinčiojo; užuojauta ir solidarumas su neteisusiai persekiojamu Nekaltuoju; dėkingumas Jėzui už jo begalinę meilę, kurią šis pirmagimis Brolis savo kančia įrodė visiems savo broliams žmonėms; išipareigojimas sekti jo romumo, kantrybės, gailestingumo, įžeidimų atleidimo, pasitikinčio atsidavimo į Tėvo rankas pavyzdžiu – visa tai Jėzus daug sykių ir veiksmingai parodė savo kančia.

Ne liturginio šventimo metu Kristaus kančios pasakojimą galima „dramatizuoti“: duoti skaityti atskiras pasakojimo dalis skirtingiems asmenims atitinkamai pagal personažus arba tarp pasakojimo dalių įterpti giesmių ar tylios meditacijos momentų.

Via Crucis

131. Iš visų maldingų praktikų, susijusių su Kryžiaus pagarbinimu, tarp tikinčiųjų nėra populiaresnio už *Via Crucis*. Per šią maldingą praktiką tikintieji dėmesingai seka paskutinę žemišką Kristaus kelionę: nuo Alyvų kalno, kur Viešpats „ūkyje, vadinamame Getsemane“ (Mk 14, 32), buvo apimtas sielvarto (plg. Lk 22, 44), iki Kalvarijos – jo nukryžiuojimo tarp dviejų piktadarių (Lk 23, 33) vietos – ir sodo, kur jis buvo palaidotas naujame kape rūsyje (Jn 19, 40–42).

Krikščionių tikinčiųjų prisirišimą prie šios maldingos praktikos liudija daugybė *Via Crucis*, įrengtų bažnyčiose, šventovėse, vienuolynuose, atviruose laukuose ar kalnų keliuose – toms vietoms įvairios Kryžiaus kelio stotys suteikia ypatingą pobūdį.

132. *Via Crucis* galima laikyti iš viduramžių atėjusių maldingų praktikų sinteze: piligrimystę į Šventąją Žemę maldingai lankant vietas, susijusias su Viešpaties kančia; pamaldumas, sutelktas į tris Kristaus, nešančio sunkų kryžių, parpuolimus; pamaldumas atmenant „skausmingą Kristaus kelionę“, einant iš vienos bažnyčios į kitą ir prisimenant Kristaus kančią; pamaldumas Kristaus stotims, toms vietoms, kur Kristus sustojo savo kelionės į Kalvariją metu, nes buvo verčiamas savo baudėjų, sekinamas nuovargio arba skatinamas užuojautos ir noro užmegzti dialogą su jo kančios dalyviais.

Dabartinę keturiolikos stočių *Via Crucis* formą plačiai propagavo šv. Leonardo da Porto Maurizio (miręs 1751), ji buvo patvirtinta Šventojo Sosto atlaisdais (137).

133. *Via Crucis* yra kelionė, nužymima Šventosios Dvasios, tos dieviškos ugnies, liepsnojusios Kristaus krūtinėje (Lk 12, 49–50) ir atvedusios jį į Kalvariją. Tai Bažnyčios labai vertinama kelionė, kadangi joje išliko jos Sužadėtinio ir Viešpaties paskutiniųjų žemiškojo gyvenimo dienų žodžių bei veiksmų gyvas atminimas.

Maldingoje *Via Crucis* praktikoje dera labai įvairios krikščioniškojo dvasingumo išraiškos: tai gyvenimo kaip piligriminės kelionės idėja; perėjimas iš žemiškosios tremties į tikruosius namus danguje; gilus troškimas vienytis su Kristaus kančia; Kristaus sekimo reikalavimai, suponuojantys, jog mokiniai turi sekti pasukui Mokytoją, kasdien nešdami savo kryžius (Lk 9, 23).

Dėl viso to *Via Crucis*, kaip maldingumo praktika, ypač tinka gavėnios laikotarpiui.

134. Pateikiamos gairės, skirtos padėti vaisingai atlikti *Via Crucis* praktiką.

– Tradicinė keturiolikos stočių *Via Crucis* forma laikytina įprastine ir tipiška šiai maldingai praktikai; tačiau tam tikromis progomis gali būti leidžiama vieną ar kitą „stotį“ pakeisti kitomis stotimis, nepriklausančiomis tradicinei formai, bet primenančiomis kai kuriuos Kristaus eito skausmingo kelio epizodus iš Evangelijos pasakojimo.

– Egzistuoja kitos *Via Crucis* formos, kurios yra arba patvirtintos Apaštalo Sosto (138), arba jomis viešai naudojasi Romos popiežius (139); jos laikytinos autentiškomis maldingomis praktikomis ir naudotinos pagal aplinkybes.

– *Via Crucis* yra maldinga praktika, susijusi su Kristaus kančia; ji turėtų būti baigiama taip, kad tikintieji liktų pilni tikėjimo ir vilties, atviri prisikėlimo lūkesčiui; sekant Jeruzalės *Via Crucis*, kuris baigiamas stotimi prie *Anastasis*, pavyzdžiu šventimas galėtų būti baigiamas Viešpaties prisikėlimo atminimu.

135. *Via Crucis* švęsti parengta nesuskaitoma daugybė tekstų. Daugelis jų buvo sudaryti ganytojų, nuoširdžiai vertinusių šią maldingą praktiką ir įsitikinusių jos dvasiniais vaisiais. Tekstus taip pat rengė pasauliečiai, pasižymėję savo pavyzdiniu maldingumu, gyvenimo šventumu, doktrina ir literatūriniais gabumais.

Turint omenyje eventualius vyskupų nurodymus, parenkant tekstą dera atsižvelgti tiek į maldingos praktikos dalyvius, tiek į pastoracinį principą, pagal kurį atnaujinimas derinamas su tradicijos tęstinumu. Visuoamet pageidautina pasirinkti tekstus, atitinkančius bibliinį pasakojimą ir parašytus aiškiai bei paprastu stiliumi.

Via Crucis praktikoje išmintingai ir balansuotai integruojamos giesmės, tyla, procesija ir apmąstymo pauzės, ir tai labai prisideda prie šios maldingos praktikos dvasinių vaisių.

Via Matris

136. Nukryžiuotojo Kristaus vienybė su Skausmingąja Motina, numatyta Dievo išganymo plane (*Lk 2, 34–35*), atsispindi ir liturgijoje bei liaudiškajame pamaldume.

Kristus yra „skausmų vyras“ (*Iz 53, 3*), per kurį Dievas panorėjo „darydamas jo kryžiaus krauju taiką, <...> sutaikinti su savimi visa, kas yra žemėje ir danguje“ (*Kol 1, 20*); panašiai ir Marija yra „skausmų moteris“, kurią Dievas panorėjo suvienyti su savo Sūnumi kaip kančios motiną ir dalyvę (*socia passionis*).

Nuo Kristaus vaikystės iki jo mirties Mergelės Marijos gyvenimas buvo pažymėtas atmetimu, kurį patyrė jos

Sūnus, ir kalavijo ženkle (plg. *Lk 2, 35*). Krikščioniškasis maldingumas skausmingame Marijos kelyje išskiria septynis epizodus, kurie vadinami Švč. Mergelės Marijos „septyniais skausmais“.

Maldinga *Via Matris dolorosae* arba tiesiog *Via Matris* praktika išsiplėtojo ir buvo patvirtinta Apaštalo Sosto (140). Šios maldingos praktikos užuomazga egzistavo nuo XVI a., tačiau dabartinė jos forma atsirado XIX a. *Via Matris* praktikos pamatinė intuicija yra apmąstyti Dievo Motinos gyvenimą nuo Simeono pranašystės (plg. *Lk 2, 34–35*) iki jos Sūnaus mirties ir palaidojimo – kaip tikėjimo ir kentėjimų kelionę. Ši kelionė suskirstyta į septynias „stotis“, atitinkančias mūsų Išganytojo Motinos „septynis skausmus“.

137. Ši maldinga praktika gerai dera su gavėnios laikotarpiui būdingomis temomis. Kadangi Dievo Motinos skausmų priežastis yra jos Sūnaus atmetimas (plg. *Jn 1, 11; Lk 2, 1–7; 2, 34–35; 4, 28–29; Mt 26, 47–56; Apd 12, 1–5*), *Via Matris* nuolat ir būtinai remiamasi Kristaus kaip kenčiančio Tarno (plg. *Iz 52, 13–53, 12*) slėpiniu. Ši praktika taip pat nurodo Bažnyčios slėpinį: *Via Matris* stotys yra tikėjimo ir kentėjimų etapai, kuriuos Marija praėjo anksčiau negu Bažnyčia, o pastaroji turės eiti šiuo keliu iki laikų pabaigos.

Aukščiausia *Via Matris* išraiška gali būti laikoma *Pieta*, kuri nuo viduramžių yra neišsemiamą krikščioniškojo meno tema.

Didžioji savaitė

138. „Didžiąją savaitę Bažnyčia švenčia išganymo slėpinius, Kristaus įvykdytus paskutinėmis jo žemiškojo gyvenimo dienomis, pradedant mesijiniu įžengimu į Jeruzalę“ (141).

Krikščioniškoji liaudis labai įtraukiama į Didžiosios savaitės apeigas. Kai kuriose apeigose iki šiol išliko liaudiškojo pamaldumo pėdsakų. Atsitiko taip, kad per šimtmečius susiformavo dvejopi Didžiosios savaitės apeigų ciklai: vienas griežtai liturginės prigimties, o kitam būdinga gausybė liaudiškojo pamaldumo praktikų, ypač procesijų.

Šis skirtingumas turėtų būti nukreipiamas į tinkamą liturginių apeigų ir liaudiškųjų praktikų suderinimą. Tradiciškai žmonių reiškiamas dėmesys jų pamėgtoms maldingoms praktikoms turi padėti jiems labiau vertinti liturginius veiksmus.

Verbų sekmadienis

Palmės ir alyvmedžių ar kitų medžių šakos

139. „Didžioji savaitė prasideda Verbų, arba Viešpaties kančios, sekmadieniu, kuris sujungia Kristaus karališkojo triumfo pranašystę ir jo Kančios paskelbimą“ (142).

Procesija, kuria atmenamas Kristaus mesijinis įžengimas į Jeruzalę, yra džiaugsminga ir ypatingo pobūdžio. Tikintieji dažnai mėgsta laikyti namie ar darbovietėse Verbų sekmadienio procesijoje neštas ir palaimintas palmių, alyvmedžių ar kitokių augalų šakeles.

Tikintiesiems reikia tinkamai paaiškinti šių apeigų reikšmę, kad jie galėtų suvokti jų tikrąją prasmę. Jiems dera priminti, jog svarbu dalyvauti procesijoje, o ne vien gauti palmių ar alyvų šakelę. Šių šakelių nedera saugoti kaip amuletų, naudoti turint vien gydomuosius ar maginius tikslus, siekiant išvaryti piktąsias dvasias ar norint apsaugoti namus ar laukus nuo jų daromos žalos, – tokios nuostatos, be abejo, reikštų prietarus.

Palmių ar alyvmedžių šakelės namuose laikomos kaip tikėjimo mesijiniu karaliumi Jėzumi Kristumi ir jo Velykų pergale liudijimas.

Velykų tridienis

140. Kiekvienais metais Bažnyčia švenčia didžiuosius žmonijos atpirkimo slėpinius: „nukryžiuavimo, palaidojimo ir prisikėlimo švenčiausiu tridieniu“ (143), kuris tęsiasi nuo Viešpaties vakarienės Mišių iki Velykų sekmadienio Vakarienės, švęsdama šį slėpinį „Bažnyčia vi-dujai vienijasi su savo Sužadėtiniu Kristumi“ (144).

Didysis ketvirtadienis

Švenčiausiojo Sakramento laikymo vietos lankymas

141. Liaudiškajame pamaldume ypač jautriai žvelgiama į Švenčiausiojo Sakramento adoraciją po Viešpaties vakarienės Mišių (145). Dėl ilgos istorinės raidos, kurioje kai kurie momentai ne iki galo išaiškinti, Švenčiausiojo Sakramento patalpinimo vietą ilgainiui imta suvokti tarsi „šventojo kapo“ atminimą; tikintieji ten gausiai rinkdavosi pagerbti Jėzaus, kuris po nukryžiuavimo buvo palaidotas kape ir išbuvo ten apie keturiasdešimt valandų.

Tikintiesiems svarbu paaiškinti Švenčiausiojo Sakramento patalpinimo vietos tikrąją reikšmę. Švenčiausiasis sakramentas turi būti perkeliamas griežtai laikantis iškilmingumo; šis veiksmas iš esmės atliekamas, kad Viešpaties Kūnas būtų saugomas tikinčiųjų, dalyvausiančių Didžiojo penktadienio liturgijoje, komunikacijai ir ligonių viatikui (146). Tai yra drauge kvietimas tyliai ir ilgai adoruoti tą dieną Jėzaus įsteigtą nuostabų Sakramentą.

Laikymo vietai netaikytina „kapo“ sąvoka; reikia atkreipti dėmesį, kad ją įrengiant nebūtų suteikiama kapo išvaizda; tabernakulis neturi priminti kapo ar laidojimo urnos. Švenčiausiasis Sakramentas turi būti saugomas uždareme tabernakulyje ir negali būti išstatomas monstrancijoje (147).

Didįjį ketvirtadienį po vidurnakčio adoruojama be iškilmingumo, nes jau prasideda Viešpaties kančios diena (148).

Didysis penktadienis

Didžiojo penktadienio procesija

142. Didįjį penktadienį Bažnyčia švenčia Kristaus atperkama mirtį. Bažnyčia apmąsto Viešpaties kančią popietinėmis liturginėmis apeigomis, kuriomis ji meldžiasi dėl pasaulio išganymo, pagarbina Kryžių ir atmena savo pačios kilmę iš pervertos Jėzaus Širdies (plg. *Jn 19, 34*) (149).

Didįjį penktadienį tarp liaudiškojo pamaldumo apraiškų, be *Via Crucis*, svarbią vietą užima Kristaus mirtį primenanti procesija. Su liaudiškajam pamaldumui būdingais akcentais joje išreiškiama, kaip maža grupelė Jėzaus bičiulių bei mokinių, nuėmus jo kūną nuo kryžiaus, neša jį į vietą, kur „uoloje iškaltas kapo rūsys, kuriame dar niekas nebuvo laidotas“ (plg. *Lk 23, 53*).

„Kristaus mirtį“ primenančios procesijos metu paprastai griežtai laikomasi tylos, meldžiamasi, ir tai leidžia gausiai joje dalyvaujantiems tikintiesiems geriau suvokti Jėzaus palaidojimo slėpinių įvairias reikšmes.

143. Būtina garantuoti, kad tokios liaudiškojo pamaldumo apraiškos tiek laiko atžvilgiu, tiek tikinčiųjų subūrimo būdu tikintiesiems neatrodytų kaip Didžiojo penktadienio liturgijos pakaitalas.

Pastoraciniu požiūriu planuojant Didžiojo penktadienio apeigas pirmutinį ir svarbiausią dėmesį reikia skirti iškilmingai liturgijai, suteikiant jai ypatingą vertę; tikintiesiems būtina parodyti, jog jokiai maldingai praktikai nedera teikti pirmenybės ar pakeisti ją liturgijos.

Vengiant apeigų samplaikos, „Kristaus mirtį“ primenančios procesijos nedera įterpti į iškilmingą Didžiojo penktadienio liturgiją.

Kristaus kančios vaidinimai

144. Daugelyje šalių per Didžiąją savaitę, ypač Didįjį penktadienį, vyksta kančios vaidinimai. Dažnai tai yra „šventi vaidinimai“, kurie teisėtai gali būti laikomi maldingomis praktikomis. Tokių „šventų vaidinimų“ kilmė glūdi pačioje liturgijoje. Kai kurie iš jų radosi vienuolių šventovėse ir tolydžio dramaturgizuojami ilgainiui išsirutuliojo į vaidinimus bažnyčios šventoriuje.

Kai kuriose vietovėse atsakomybė dėl Viešpaties kančios vaidinimo parengimo bei įgyvendinimo yra patikėta brolijoms, kurių nariai yra priėmę ypatingus krikščioniškojo gyvenimo įsipareigojimus. Tokiuose vaidi-

nimuose aktoriai ir žiūrovai susivienija toje pačioje tikėjimo ir tikro maldingumo raiškoje. Labai pageidautina, kad Viešpaties kančios „šventieji vaidinimai“ išliktų nuoširdaus ir dovanai skleidžiamo maldingumo apraiškomis, ir kad juose nedominuotų folkloriniai elementai, mažiau išreiškiantys religinę dvasią, o labiau žadinantys turistų susidomėjimą.

Svarbu pamokyti tikinčiuosius išvelgti skirtumą tarp „vaidinimų“, kurie yra praėjusio įvykio pakartotinas atvaizdavimas, ir, kita vertus, „liturginių veiksnių“, kurie yra anamnezė, tai yra vienintelio atperkamojo Kančios įvykio slėpininga esamybė.

Reikia atmesti visas atgailos praktikas, kurių metu prisikalama prie kryžiaus su vinimis.

Skausmingoji Dievo Motina

145. Doktrininės ir pastoracinės svarbos sumetimais rekomenduojamas „Švenčiausiosios Mergelės Marijos skausmų atminimas“ (150). Liaudiškajame pamaldume pagal Evangelijos pasakojimą pabrėžiamas Marijos susiejimas su jos Sūnaus išganingąja kančia (plg. Jn 19, 25–27; Lk 2, 34 ir t.), ir tai davė pradžią daugeliui maldingų praktikų. Tarp jų paminėtinos:

– *Planctus Mariae*, išreiškiamas iškiliais literatūriniais bei muzikiniais kūriniais, kurie padeda intensyviai išgyventi Mergelės Marijos skausmus, kai Dievo Motina rauda ne tik dėl nekaltojo, šventojo ir gerojo savo Sūnaus mirties, bet taip pat dėl jo tautos klaidų ir žmonijos nuodėmių;

– *Ora della Desolata*, kur tikintieji maldingai budi drauge su Viešpaties Motina, išgyvendami jos vieatvę, pasinėrimą į gilų skausmą dėl vienatinio Sūnaus mirties; tikintieji kontempliuoja Dievo Motiną, priimančią mirusio Kristaus kūną (*Pieta*), suvokdami, jog Marijoje susitelkia viso pasaulio skausmas dėl Kristaus mirties. Marija tikintiesiems įsamenina visas motinas, per visus amžius gedėjusias dėl savo sūnaus netekties. Šios maldingos praktikos, kai kuriose Lotynų Amerikos šalyse vadinamos *El Pesame*, nereikia apriboti tik liūdinčios motinos akivaizdoje reiškiamu jausmu. Tikint prisikėlimu, tai turėtų padėti suvokti Kristaus atperkamosios meilės didybę ir jo Motinos dalyvavimą joje.

Didysis šeštadienis

146. „Didįjį šeštadienį Bažnyčia būna prie Viešpaties kapo, apmąstydama jo kančią ir mirtį bei nužengimą į pragarus ir malda bei pasninku laukdama Viešpaties prisikėlimo“ (151).

Liaudiškasis pamaldumas neturi likti nuošaly nuo ypatingo Didžiojo šeštadienio pobūdžio. Su šia diena susiję šventiniai papročiai bei praktikos, kilę tais lai-

kais, kai iš anksto būdavo numatomas Viešpaties prisikėlimo šventimas, turi būti rezervuojami Velykų vigilijai ir Velykų sekmadieniui.

„Motinos valanda“

147. Pagal tradiciją Marijos asmuo tam tikru būdu vaizduoja visą Bažnyčios Kūną. Ji yra „credentium collectio universa“ (152). Krikščioniškojoje tradicijoje vaizduojama Švenčiausioji Mergelė Marija, budinti prie Viešpaties kapo, yra ikona Mergelės Bažnyčios, budinčios prie savo Sužadėtinio kapo, laukiant jo prisikėlimo šventimo.

„Marijos valandos“ maldinga praktika yra įkvėpta ryšio tarp Mergelės Marijos ir Bažnyčios nuojautos: kol jos Sūnaus kūnas guli kape, o jo siela nužengė į pragarus skelbti tikėjimo protėviams išlaisvinimo iš mirties sutemų, Švenčiausioji Mergelė Marija, vaizduojanti ir įsameninanti Bažnyčią, tikėjimu laukia savo Sūnaus pergalingo triumfo prieš mirtį.

Velykų sekmadienis

148. Velykų sekmadienis yra didžiausia liturginių metų išskilmė, joje taip pat apstu liaudiškojo pamaldumo apraiškų: visomis dievogarbos apraiškomis skelbiama nauja šlovinga prisikėlusio Kristaus būklė ir Dievo visagalybė, sklindanti iš jo pergales prieš nuodėmę ir mirtį.

Prisikėlusio Jėzaus susitikimas su Motina

149. Liaudiškajame pamaldume intuityviai nujaučiama nuolatinė Jėzaus vienybė su Motina: tiek kančioje ir mirtyje, tiek džiaugsme prisikėlimo valandą.

Liturgijos patvirtinimas, kad Dievas pripildė Švenčiausiąją Mergelę Mariją džiaugsmo jos Sūnui prisikėlus (153), liaudiškajame pamaldume buvo nusakyta ir išreikšta *Prisikėlusio Kristaus susitikimo su Motina* maldinga praktika: Velykų rytą dvi procesijos, viena su Skausmingosios Dievo Motinos atvaizdu, o kita, vaizduojanti prisikėlusį Kristų, susitinka, ir šitaip parodoma, kad Dievo Motina buvo pirmutinė ir visiška Viešpaties prisikėlimo slėpinio dalyvė.

Šios maldingos praktikos atžvilgiu taikytina tai, kas jau buvo sakyta dėl „mirusio Kristaus“ procesijos: maldinga praktika turi būti atliekama taip, kad nebūtų svarbesnė negu Velykų sekmadienio liturginis šventimas, taip pat nedera netinkamai sumaišyti liturginių apeigų su liaudiškojo pamaldumo apraiškomis (154).

Šėimos stalo palaiminimas

150. Velykų liturgija visa paženklinta naujumu: atsinaujina gamta, nes šiauriniame pusrutulyje Velykos

sutampa su pavasariu; atnaujinama ugnis ir vanduo; krikščionių širdys atnaujinamos Atgailos sakramentu ir, kur įmanoma, įkrikščioninimo sakramentų teikimu; tam tikra prasme atnaujinama ir Eucharistija – visi šie elementai ir apčiuopiami ženklai perteikia Kristaus prisikėlimu pradėtą naują gyvenimą.

Tarp maldingų praktikų, susijusių su Velykų sekmadieniu, reikia paminėti tradicinį kiaušinių – gyvybės simbolio – ir šeimos stalo palaiminimą; šeimos stalo palaiminimo paprotys daugelyje krikščionių šeimų praktikuojamas kasdien ir yra skatintinas (155); Velykų rytą jis įgyja ypatingą reikšmę: šeimos galva ar kitas namų bendruomenės narys palaimina šventinį valgį vandeniui, kuris buvo palaimintas Velykų vigilijos metu ir tikinčiųjų parsineštas namo Viešpaties garbei.

Prisikėlusio Kristaus Motinos velykinis pasveikinimas

151. Baigiantis Velykų vigilijai arba po antrosios Velykų Vakarinės daugelyje vietų atliekama trumpa maldinga praktika: palaiminamos gėlės ir išdalijamos tikintiesiems kaip Velykų džiaugsmo ženklas. Vainikais pagerbiamas Skausmingosios Dievo Motinos atvaizdas, o tikintieji tuo metu gieda *Regina Caeli*. Tikintieji, vienijęsi su Švč. Mergelės Marijos skausmais Kančios metu, bendrystėje su ja džiaugiasi prisikėlimu.

Nors ši maldinga praktika netinka inkorporuoti į liturgiją, ji visiškai dera su Velykų slėpinio turiniu ir yra dar vienas pavyzdys, parodantis kaip liaudiškajame pamaldume suvokiamas Švč. Mergelės Marijos vienijimasis su jos Sūnaus išganymo darbu.

Velykų laikotarpis

Metinis šeimų palaiminimas namuose

152. Velykų laiku – arba kitais metų laikotarpiais – kasmet lankomos namuose ir laiminamos šeimos. Ši pastoracinė praktika labai rekomenduotina parapijų klebonams ar jų vikarams, kadangi ji yra labai vertinama tikinčiųjų ir suteikia gerą progą priminti krikščionių šeimoms, kad jas nuolat lydi Dievo palaiminimas, ir raginti jas gyventi pagal Evangeliją; šiuo aplankymu tėvai ir vaikai skatinami puoselėti ir ugdyti šeimos kaip „namų Bažnyčios“ slėpinį.

Via lucis

153. Pastaraisiais metais daugelyje regionų paplito maldinga „šviesos kelio“ (*Via lucis*) praktika. Kryžiaus kelio (*Via crucis*) pavyzdžiu tikintieji *Via lucis* kelyje raginami apmąstyti Jėzaus pasirodymus, kuriais jis – nuo prisikėlimo iki žengimo į dangų, žvelgiant į jo paruziją, – apreiškė savo šlovę mokiniams, laukiantiems pažadėtosios Dvasios (plg. *Jn* 14, 26; 16, 13–15; *Lk* 24, 49), stiprino jų

tikėjimą, iki galo baigė savo mokymus apie Karalystę ir galiausiai nustatė sakramentinę ir hierarchinę Bažnyčios struktūrą.

Per *Via lucis* praktiką tikintieji prisimena kertinį tikėjimo įvykį – Kristaus prisikėlimą – ir savo, kaip Kristaus mokinių, būklę: per velykinį Krikšto sakramentą jie perėjo iš nuodėmės tamsybių į malonės šviesą (plg. *Kol* 1, 13; *Ef* 5, 8).

Per šimtmečius *Via Crucis* praktika leido tikintiesiems dalyvauti pradiniame Velykų slėpinio įvykyje – kančioje – ir prisidėjo prie to, kad įvairūs šio slėpinio turinio aspektai įsitvirtino tikinčiųjų sąmonėje. Analogiškai ir *Via lucis* praktika, jei ji atliekama ištikimai laikantis Evangelijos teksto, gali veiksmingai padėti tikintiesiems suvokti antrąjį Velykų įvykio momentą, būtent Viešpaties prisikėlimą.

Via lucis potencialiai yra puiki tikėjimo pedagogika, nes sakoma: „per crucem ad lucem“. Taikant kelionės metaforą *Via lucis* einama nuo kančios išgyvenimo, kuris pagal Dievo planą sudaro mūsų gyvenimo dalį, į viltį pasiekti tikrąjį žmogaus tikslą: išlaisvinimą, džiaugsmą ir ramybę, – tai yra esminės Velykų vertybės.

Visuomenėje, kuri dažnai būna paženklinta nevilties, baimės ir „mirties kultūros“, *Via lucis* yra veiksmingas stimulus kurti atvirą vilties lūkesčiams ir tikėjimo tiesoms „gyvybės kultūrą“.

Dieviškojo gailėstingumo pamaldumas

154. Susijęs su Velykų aštuondieniu pastaraisiais metais tolydžio paplito Dieviškojo gailėstingumo pamaldumas, pagrįstas 2000 m. balandžio 30 d. kanonizuotos ses. Faustinos Kowalskos raštais. Šis pamaldumas sutelktas į Kristaus mirtimi ir prisikėlimu išlietą gailėstingumą, trykštantį iš Šventosios Dvasios, kuri atleidžia nuodėmes ir atgaivina džiaugsmą dėl įvykusio atpirkimo. Kadangi antrojo Velykų, arba, kaip dabar vadinama, Dieviškojo Gailėstingumo, sekmadienio (157) liturgija yra natūrali vieta, kur pasireiškia Atpirkėjo gailėstingumo priėmimas, tikinčiuosius reikia mokyti suvokti šį pamaldumą atsižvelgiant į šių velykinių dienų liturgines apeigas. Iš tikrųjų „Velykų Kristus – galutinis gailėstingumo įgyvendinimas, jo gyvasis ženklas: drauge priklausantis išganyimo istorijai ir eschatologinis. Todėl ir šventoji Velykų laiko liturgija deda į mūsų lūpas psalmės žodžius: ‘Aš, Viešpatie, tavo malones giedosiu per amžius’ (*Ps* 89, 2)” (158).

Sekminių devyndienis

155. Šventasis Raštas liudija, kad tas devynias dienas nuo Jėzaus žengimo į dangų iki Sekminių apaštalai „visi ištvėringai ir vieningai atsidėjo maldai kartu

su moterimis ir Jėzaus motina Marija bei jo broliais” (*Apd 1, 14*), laukdami, kol bus „apgauti jėga iš aukštybių” (*Lk 24, 49*).

Plačiai tikinčiųjų praktikuojamas Sekminių devyndienis kilo iš maldingo šio išganymo įvykio apmąstymo.

Devyndienis yra įtrauktas į Mišioloją ir Valandų liturgiją, ypač į antrąją Sekminių Vakarinę: bibliiniai ir euhologiniai tekstai įvairiais būdais primena Parakleto laukiančius mokinius. Kur įmanoma, Sekminių devyndienis iškilmingai švenčiamas per Vakarinę. Ten, kur tai neįmanoma, devyndienyje turėtų atsispindėti dienu nuo Žengimo į dangų iki Sekminių liturginės temos.

Kai kur šiuo laikotarpiu švenčiama Maldų už krikščionių vienybę savaitė (159).

Sekminės

Sekminių sekmadienis

156. Velykų laikotarpis baigiasi penkiasdešimtąją dieną Sekminių sekmadieniu, atmenant Šventosios Dvasios išliejimą ant apaštalų (plg. *Apd 2, 1–4*), Bažnyčios įsteigimą ir jos misijos visomis kalbomis visoms tautoms pradžia. Ypač svarbus Sekminių vigilijos Mišių šventimas katedrose ir kai kuriose bažnyčiose, nes juo išreiškiama išsverminga krikščionių bendruomenės malda, apaštalų pavyzdžiu vieningai meldžiantis drauge su Jėzaus motina (160).

Sekminių slėpinys mus ragina melstis, išsipareigoti misijai ir nušviečia liaudiškąjį pamaldumą, kuris yra „nuolatinis Šventosios Dvasios buvimo Bažnyčioje ženklas. Jis žadina tikinčiųjų širdyse tikėjimą, viltį bei meilę ir tas bažnytines vertybes, kurios daro liaudiškąjį pamaldumą vertingą. Ta pati Dvasia sukilnina gausius ir įvairius būdus, kuriais krikščioniškoji žinia perteikiama pagal visais laikais kiekvienai vietai būdingą kultūrą bei papročius” (161).

Tikintieji noriai šaukiasi Šventosios Dvasios kurdami planus, imdamiesi naujų darbų ar išgyvendami ypatingus sunkumus. Dažnai jie pasitelkia formuluotes iš Sekminių šventimo (*Veni, Creator Spiritus, Veni, Sancte Spiritus*) (162) arba imasi trumpų maldavimų (*Emitte Spiritum tuum et creabuntur...*). Trečiasis rožinio Garbės dalies slėpinys kviečia tikinčiuosius apmąstyti Šventosios Dvasios išliejimą Sekminių dieną. Priimdami Sutvirtinimą tikintieji suvokia, jog priima tą pačią išminties ir patarimo Dvasią, vadovaujančią ir pagelbėjančią būtyje, tvirtumo ir šviesos Dvasią, padedančią ką nors svarbaus nuspręsti ir išlaikyti gyvenimo išbandymus. Tikintieji taip pat suvokia, kad per Krikštą jų kūnai tampa Šventosios Dvasios šventovėmis, kurias reikia gerbti net mirties atveju; jie taip pat suvokia,

jog kūnas bus prikeltas paskutiniąją dieną Šventosios Dvasios galia.

Šventoji Dvasia atveria mums bendrystę su Dievu maldoje. Ji taip pat ragina mus tarnauti artimui atsiveriant susitikimui, liudijant, trokštant teisingumo ir taikos, moralinio atsinaujinimo, tikros socialinės pažangos ir misijinio išsipareigojimo (163). Kai kuriose krikščionių bendruomenėse Sekminės švenčiamos kaip „Maldos užtarimo už misijas diena” (164).

Nuorodos

(134) *Missale Romanum. Feria IV Cinerum, Collecta.*

(135) Plg. KTK, kan. 989 ir 920.

(136) Plg. *Rituale Romanum. Ordo unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae, 224–229.*

(137) Plg. *EI, Aliae concessiones, 13, p. 59–60.*

(138) Tai sakoma apie „Via Crucis” Šventųjų 1975-ųjų metų šventimo centrinio komiteto parengtame leidinyje *Libro del Pellegrino.*

(139) Kaip tekstai, popiežiaus Jono Pauliaus II naudoti „Via Crucis” Koliziejuje 1991, 1992 ir 1994 m.

(140) Plg. LEONAS XIII. Apaštališkasis laiškas *Deipare Perdolentis: in Leonis Pontificis Maximi Acta, III, Typographia Vaticana 1884, p. 220–222.*

(141) DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 27.

(142) Ten pat, 28.

(143) Šv. AUGUSTINAS. *Epistula, 55,24: CSEL 34, 2, Vin-dobonae 1895, p. 195; plg. ŠVENTOJI APEIGŲ KONGREGACIJA. Dekretas Maxima redemptionis nostrae mysteria: AAS 47 (1955) 338.*

(144) DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 38.

(145) Procesija ir Švenčiausiojo Sakramento perkėlimas nevykdomas tose bažnyčiose, kur Didįjį penktadienį nešvenčiama Viešpaties Kančia: plg. DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 54.

(146) DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 55; ŠVENTOJI APEIGŲ KONGREGACIJA. Instrukcija dėl Eucharistijos slėpinio kulto *Eucharisticum mysterium, 49.*

(147) DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 55.

(148) Plg. ten pat, 56.

(149) Plg. SC, 5; Šv. AUGUSTINAS. *Ennaratio in Psalmum 138,2: CCL 40, Turnholti 1956, p. 1991.*

- (150) DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 72.
- (151) Ten pat, 73.
- (152) RUPERTUS DI DEUTZ. *De glorificatione Trinitatis*, VIII, 13: PL 169, 155D.
- (153) Plg. Liturgia Horarum. *Commune Beatae Mariae Virginis, II Vesperae, Preces; Collectio Missarum de Beatae Mariae Virgine*, I, Formula 15. *Beata Maria Virgo in resurrectione Domini, Praefatio*.
- (154) Plg. *supra*, 143.
- (155) Plg. *Rituale Romanum. De Benedictionibus, Ordo benedictionis mensae*, cit., 782–784, 806–807.
- (156) Plg. ten pat.
- (157) Plg. DIEVO KULTO IR SAKRAMENŲ KONGREGACIJA. *Notificazione* (2000 m. gegužės 5 d.)
- (158) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Dives in Misericordia*, 8.
- (159) POPIEŽIŠKOJI KRIKŠČIONIŲ VIENYBĖS TARYBA. Ekumenizmo principų ir normų įgyvendinimo vadovas, 110.
- (160) DIEVIŠKOJO KULTO KONGREGACIJA. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo, 107; Sekminių vigilijos formuluotės, bibliniai tekstai ir maldos pateikiamos kai kuriuose Romos Mišiolų leidimuose; tai galima rasti taip pat *Notitiae*, 24 (1988), 156–159.
- (161) JONAS PAULIUS II. Homilija Žodžio liturgijoje La Serena (Čilėje), 2: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, X/1 (1987), cit. P. 1078.
- (162) Plg. *El, Aliae concessionibus* 26, p. 70–71
- (163) Plg. *Gal 5, 16. 22*; VATIKANO II SUSIRINKIMAS. *Ad gentes*, 4; *Gaudium et spes*, 26.
- (164) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Redemptoris missio*, 78.

Nesmulkinkime mūsų bazilikų

Keturios garsiausios Romos bazilikos turi laipsnį *basilica maior* – didžioji bazilika: Šv. Petro bazilika Vatikane, Šv. Pauliaus bazilika už miesto sienų (*fuori le mura*), Šv. Jono bazilika Laterane ir Didžioji Švč. Marijos bazilika (*Santa Maria Maggiore*). Visos Lietuvoje esančios bazilikos turi laipsnį *basilica minor*, kaip ir šimtų šimtai bazilikų pasaulyje. Kauno šv. apaštalo Petro ir Povilo (arki)katedra šį laipsnį gavo 1921 m., minint Žemaičių vyskupijos 400 metų sukaktį (žr. *Elenchus... Provinciae ecclesiasticae Lituanae pro anno Domini 1940*, p. 48), Vilniaus šv. vyskupo Stanislovo ir šv. Vladislavo (arki)katedra – 1922 m., šv. Kazimiero kanonizacijos 400-ųjų (netiksliai nustatytų) metinių proga (žr. *Catalogus ... archidioecesis Vilnensis pro anno Domini 1939*, p. 27).

Iš tikrųjų nėra garbės laipsnio skirtumo tarp minėtųjų Vilniaus bei Kauno bazilikų ir Marijampolės, Šiluvos bei Žemaičių Kalvarijos bazilikų, kurioms šis laipsnis suteiktas prieš keliolika metų. Nors jau buvo bažnytiniuose sluoksniuose kalbėta ir rašyta, jog nereikia daryti skirtumo ir šventovių bazilikoms lipdyti „mažųjų“ titulo, bet 2004 m. „Katalikų žinyne“ Marijampolės šv. arkangelo Mykolo bazilika teberašoma „mažoji“ (p. 101 ir 297), taip pavadinta ir Žemaičių Kalvarijos Švč. M. Marijos Apsilankymo bazilika (p. 303).

Reikėtų raštininkams, leidėjams, redaktoriams ir kalbėtojams liautis smulkinti mieląsias mūsų bazilikas.

Kun. Vaclovas Aliulis MIC

Ir neįgaliesiems reikia meilės

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II ragino nediskriminuoti neįgaliųjų visuomeniškai bei teisiškai. Kreipimesi į sausio pirmoje pusėje Vatikane Tikėjimo mokslo kongregacijos surengto tarptautinio kongreso „Dvasiškai neįgalių asmenų orumas ir teisės“ dalyvius popiežius pabrėžė, jog visuomenė, suteikianti skleidimosi erdvę bei teises tik „tobulai funkcionuojantiems“ žmonėms, „nėra verta žmogaus“. Diskriminacija našumo pagrindu „ne mažiau atmestina negu diskriminacija kalbos, lyties ir pan. pagrindu“.

Sykiu popiežius reikalavo labiau atsižvelgti į neįgaliųjų jausminį gyvenimą ir lytiškumą. Ši sritis dažnai išleidžiama iš akių arba aptariama tik paviršutiniškai ar perdėm ideologiškai. Tuo tarpu jausmas ir lytiškumas yra esminis pagal Dievo paveikslą sukurto žmogiškojo asmens dėmuo. Ir neįgaliesiems „reikia meilės, reikia švelnumo, artumo ir intymumo“. Neįgalūs žmonės irgi ieško autentiškų santykių, kuriuose jie pripažįstami bei vertinami kaip asmenys. Jonas Paulius II atkreipė dėmesį į krikščioniškųjų bendruomenių, kurios, atitinkamai pedagogiškai globojamos, puoselėja intensyvių bendruomeninių gyvenimų, patirtis.

Neteikti teroristams moralinio pripažinimo

(KAP) Popiežiaus Jono Pauliaus II požiūriu, kovoje su terorizmu didžiosioms pasaulio religijoms tenka pagrindinis vaidmuo. Per sausio 11 d. audienciją naujam Indonezijos pasiuntiniui prie Šventojo Sosto popiežius pabrėžė, jog musulmonų, krikščionių ir žydų religiniai vadovai turėtų „pirmieji smerkti terorizmą ir neteikti teroristams jokio religinio ar moralinio pripažinimo“. Religijų bendradarbiavimas galės prisidėti prie socialinių bei kultūrinių terorizmo priešasčių panaikinimo.

Atsakas į terorizmą turėtų būti ne neapykanta ir keršto jausmai. Terorizmui pašalinti neužtenka baudžiamųjų akcijų. Su terorizmu veikiau derėtų kovoti politinėje plotmėje, taip pat auklėjimo priemonėmis. Būtina šalinti neteisingumo situacijų priežastis. Ugdant pagarbą žmogaus orumui pagrindinis vaidmuo tenka religijoms.

Pasaulis neturi tapti terorizmo rykšte

(KAP) Sausio 12 d. kreipdamasis į diplomatinį korpusą prie Šventojo Sosto, popiežius Jonas Paulius II ragino nenuleisti rankų terorizmo akivaizdoje. „Niekada neturime pakęsti, susitaikyti su tuo, kad taika taptų smurto įkaite“, – pabrėžė popiežius sakydamas kalbą diplomatams per tradicinį Naujųjų metų priėmimą. Kiekviena civilizacija, verta šio vardo, privalo kategoriškai atmesti smurtą kaip konfliktų sprendimo priemonę. Todėl būtina plėtoti veiksmingesnę kolektyvinio saugumo sistemą, kurioje derama vieta tektų Jungtinėms Tautoms. Pasimokyti iš nesenos ir tolimesnės praeities.

„Bet kuriuo atveju viena yra tikra: karas neišsprendžia tautų konfliktų“, – sakė Jonas Paulius II. Kalbėdamas apie Irako problemą, popiežius akcentavo, jog dabar svarbu įtvirtinti šalies suverenumą ir demokratiniu būdu ieškoti politinės ir ekonominės sistemos, kuri atitiktų irakiečių lūkesčius. Popiežius išsamiau aptarė Izraelio ir palestiniečių konfliktą. Ši neišspręsta problema destabilizuojanti visą regioną ir kelianti čia gyvenantiems žmonėms neapsakomas kančias. Ginkluotas sprendimas, vienai pusei griebiantis terorizmo, kitai atsakant represijomis ir priešinininko žeminimu, vaisių neduoda. Tiktai grįžimas prie derybų stalo ir tarptautinės bendrijos „konkretus išikišimas“ gali reikšti sprendimo pradžia. Tikros ir ilgalaikės taikos neįmanoma remti vien jėgų pu-

siausvyra, ji pirmiausia yra „moralinės ir teisinės veiklos“ vaisius.

Savo kalboje popiežius nemaža dėmesio taip pat skyrė religinių bendrijų padėčiai Europoje. Jis apgailestavo, kad pastaruoju metu „kai kuriose šalyse“ pastebima laikysena, galinti tapti grėsme religijos laisvei. Tiesa, asmeninis tikėjimas gerbiamas visur, tačiau to negalima pasakyti apie „visuomeninį religijų matmenį“. Pasak popiežiaus, šiose šalyse „užmiršti“ kadaise Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje prisiimti įsipareigojimai religijos laisvės atžvilgiu.

Aiškiai turėdamas omenyje Prancūziją ir Belgiją, popiežius sakė, jog tokios tendencijos šalininkai dažnai apeliuoja į „pasaulietškumo“ principą. Tai teisėta tik tada, kai „pasaulietškumas“ suprantamas kaip valstybės ir religijų perskyrimas, o ne kaip religijos ignoravimas. „Pasaulietškumas nėra laicizmas“, – pabrėžė Jonas Paulius II. Teisingai suprantamas pasaulietškumas reiškia, kad valstybė gerbia religines bendrijas ir garantuoja laisvą liturgines, dvasines, kultūrinės ir karitatyvinės veiklos praktikavimą. Pluralistinėje visuomenėje pasaulietškumas esąs „komunikavimo tarp įvairių dvasinių tradicijų ir tautos vieta“. Pasak popiežiaus, valstybė ir Bažnyčios yra „ne konkurentai, bet partneriai“, dialogo būdu galintys skatinti žmogaus skleidimąsi ir visuomenės sutarimą.

Popiežius pastebėjo, kad nenoras pripažinti visuomeninį religijos matmenį aiškiai iškilo aikštėn debatuose dėl būsimos ES konstitucijos. Kai kas norėjęs naujaip perskaityti istoriją vienpusiškos ideologijos akimis ir užmiršęs indėlių, kuriuo krikščionybė prisidėjo prie kultūros ir žemyno institucijų. Tai – žmogus orumas, laisvė, visuotinė gerovė, mokykla ir universitetas, solidarumo darbai. Nemenkinant kitų religinių tradicijų indėlio, tiesa tai, kad Europa atrado save tą akimirka, kai buvo evangelizuota.

Popiežius ragina krikščionis vienytis

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II ragino krikščionis puoselėti dialogą ir siekti vienybės. Per sausio 18 d. Viešpaties angelo maldą, turėdamas prieš akis Pasaulinės maldos už krikščionių vienybę savaitę, popiežius sakė, jog bendras krikščionių liudijimas ir jų džiaugsmo, vilties ir taikos žinia būtini taikos trokštančiame pasaulyje. „Tarp krikščionių tebetvyranti įtampa yra skausmingas išbandymas“, – pareiškė jis. Visų Bažnyčių visame pasaulyje bendrai švenčiamą maldos už krikščionių vienybę savaitę šiandien lydys taikos ženklas. Kreipdamasis į keliasdešimt tūkstančių tikinčiųjų Šv. Petro aikštėje, Jonas Paulius II pabrėžė, kad kelias į visišką vienybę esąs sunkus ir varginantis. Trokštant įgyti naujų jėgų šių sunkumų akivaizdoje, būtina malda.

Per sausio 21 d. bendrąją audienciją popiežius sakė, jog „susivieniję krikščionys gali veiksmingai padėti šalinti žmonių susiskaldymo bei konfliktų priežastis“. Ypač per maldos už krikščionių vienybę savaitę tikintieji turėtų prašyti „taikos dovanos“. „Tai darome suvokdami, kad kiekvienas autentiškas ekumenizmas remiasi meile tiesai ir pasirengimu viduje atsiversti. Krikščionių vienybė turėtų būti visų tikinčiųjų reikalas. Mums reikia taikos bei susitaikinimo dvasingumo“, – kalbėjo popiežius Jonas Paulius II.

Katalikų ir liuteronų santykiai pagerėjo

(KAP) Popiežiaus Jono Pauliaus II požiūriu, katalikų ir liuteronų santykiai per pastaruosius penkerius metus pagerėjo. Sausio 19 d. kreipdamasis į mišrią Bažnyčių delegaciją iš Suomijos, popiežius sakė esąs „dėkingas už pažangą“, pasiektą nuo Bendrojo pareiškimo dėl mokymo apie nuteisinimą pasirašymo. Jonas Paulius II teigiamai

įvertino naujos katalikų ir liuteronų dialogo grupės sudarymą Suomijoje ir Švedijoje. Tai, pasak popiežiaus, „daug žadantis pažangos kelyje į višišką ir regimą vienybę ženklas“. Jonas Paulius II išreiškė viltį, kad liuteronai ir katalikai kartu praktikuos „bendrumo dvasingumą“, kuris turėtų apimti visus bažnytinio gyvenimo elementus, jau vienijančius abi Bažnyčias ir skatinančius sekti Kristumi malda ir jo naujienos liudijimu.

Taika galima, taika yra pareiga

(KAP) Jonas Paulius II paragino krikščionis ir musulmonus bendromis jėgomis siekti taikos pasaulyje. „Taika galima, taika yra pareiga“, – pareiškė jis, sausio 20 d. priimdamas musulmonų ir katalikų ryšių komiteto narius. Siekiant taikos, būtinas dialogas, abipusis supratimas ir abiejų religijų tikinčiųjų pagarba vieni kitiems. Katalikų ir musulmonų ryšių komitetas, pasak popiežiaus, buvo įsteigtas 1995 metais, „didelių lūkesčių, puoselėjamų dėl pasaulinės taikos, laiku“. „Šios viltys, deja, neišsipildė“, – apgailestavo Jonas Paulius II, atkreipdamas dėmesį į neišspręstas problemas Irake ir Artimuosiuose Rytuose. „Šių žmonių toliau kamuojančių tragedijų aki-vaizdoje neatidėliotinai būtina įtikinti tautas, jog taika galima“, – kalbėjo jis.

Būtinybę mokyti tautas siekti taikos nenupuolant į fatalizmą popiežius Jonas Paulius II tą pačią dieną pabrėžė kreipdamasis į Viešojo saugumo inspekcijos, padedančios saugoti Vatikaną, narius. Mūsų laikais, ženklinais tragedijų, kyla grėsmė „pasiduoti fatalizmui, tartum taika būtų beveik nepasiekiamas tikslas“. „Tokiai pagundai pasiduoti nevalia“, – sakė Jonas Paulius II. Taikos mokymas ir toliau turi likti nenutrūkstamo visų išpareigojimo objektas.

Nauji leidiniai

Margaret Silf. Vidinis kompasas: kvietimas į ignaciškąjį dvasingumą. – Vilnius: Jėzuitų ekonomo tarnyba, 2003. – 191 p.

Knygoje narginėjami patys esmiškiausi klausimai, kurie rūpi kiekvienam žmogui. Kas aš esu? Kaip aš esu ir kodėl? Kur aš esu? Šiuos pamatinius klausimus tyrė ir atsakymus į juo davė šv. Ignacas Lojola savo knygoje „Dvasinės pratybos“. Autorė savo kelionėje laikosi šv. Ignaco prieš keturis šimtus metų nurodytų kelio ženklų ir kviečia tyrinėti toliau, kiekvieno skyriaus gale pateikdama įvairių užduočių, kad skaitytojai galėtų atradimus daryti patys.

Šv. Ignacas rašė „Pratybas“ kaip priemonę, padedančią mums pastebėti ir rasti Dievo valią. Anot autorės, Dievo valios ieškojimas kartais panašus į gūžynes tamsoje. Šioje knygoje ji padeda mums rasti Dievo valią savo širdyje; ši valia niekada nėra tik mūsų pačių naudai, bet visada ir visų žmonių bei visos kūrinijos labui.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
LT-2001 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-3000 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Saulius Stumbra

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Rimgaudas Šiūlys / Vilnius
Danguolė Misiukonienė / Klaipėda
Nijolė Puzanauskienė / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Albina Saladūnaitė / Panevėžys
Elvyra Žežiženė / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-3000 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-3000 Kaunas

TIRAŽAS 1000 egz.

ISSN 1392-6098

© 2004, „Bažnyčios žinios“